concurſu fidelis, & grati cum ſolo motivo augmenti canonis.

Atque ut hiſtoriæ, & traditiones docent, per Sedem Apoſtolicam rejectæ fuerunt majores, ac etiam exceſſivę oblationes factę per Conradum, & Manfredum fellones; Eccleſiæ dominium in Regno Siciliç citra Pharum negantes; ſed cum longè minori præſtatione conceſſa fuit inveſtitura Carolo Andegavenſi, cum pluribus ſimilibus, quæ deduci potuiſſent, niſi alia tunc premerent, conſuetam temporis penuriam in Advocatis Curiæ producentia.

Tertiò clarius, quia concluſio prædicta, ut agnatus petens renovationem teneatur offerre idem, quod ab alio reperitur, ceſſat ubi emphyteutę prædeceſſores, quorum ſucceſſores petunt renovationem, bona meliorarunt, vel alias bonificarunt, quia tunc habenda eſt ratio meliora-
12 mentorum, & beneficiorum, atque ipſorum æſtimatione conſiderata regulanda eſt proportio utilitatis, ideoque tali caſu non debet æqualis eſſe conditio agnati, & extranei, Ripa *in l.1. num.13. & 14. ff. de privileg. credit.* Gabr *de jur. emphyt. dict. concluſ. 1. num.* 28. Fulgin. *de contract. emphyt. quæſt. 9. num. 9. & tit. de renovat. quæſt. 1. numer.* 54. Rot. *d. dec. 360. n. 5. & 6. par. 2. diver.* ubi ſolùm limitatur, niſi dominus offerat ſolvere æſtimationem beneficii, vel melioramentorum; Quinimò neque tali caſu poſſe Eccleſiam pro ſe retinere, ſed debere renovare de neceſſitate firmavit Rot. *in Peruſina bonorum 9. Maii 1653. cor. Meltio, §. præterea*, ubi concordantes.

Melioramenta verò, & beneficia in propoſito conſide-
13 randa, non dicuntur ſolùm ea, quæ conſiſtunt in reductione rei ſterilis ad culturam, & fertilitatem, ſive in plantationibus, & ædificiis, quæ multa ſupponebantur facta per majores Antonii, itaut ſtatus bonorum eſſet notabiliter immutatus, ſed etiam illa, quæ conſiſtunt in expenſis litium factis pro eorumdem bonorum recuperatione, vel defenſione, ab illis, qui occupare volebant, cum perpetuo domini præjudicio, prout erat in caſu, in quo lis ſubſtentata per Julium reſpiciebat perpetuam domini utilitatem ſuper ſtatu bonorum, & Capituli dominio, quod controvertebatur ab eadem oppoſitrice, ejuſque authore, & Fiſco Regio contendentibus de iſtorum bonorum feudalitate.

In ea enim quæſtione, quam in fideicommiſſario, mari-
14 to, & aliis ſimilibus tractant Doctores, ſuper repetitione expenſarum in litibus, quicquid aliqui varient, ea eſt communis, & recepta diſtinctio, quòd aut lites fuerunt ſuper pertinentia, & prelatione inter plures ex eadem inveſtitura, vel diſpoſitione venientes, & inter ſe contendentes, & quia lis non percutit ſubſtantiam fideicommiſſi, ſive dominium, & perpetuam utilitatem domini, hujuſmodi litium impenſæ non reperiuntur.

Aut lites fuerunt circa ipſorum bonorum ſtatum, & ſubſtantiam, itaut malus litium eventus cauſaſſet domino directo, vel fideicommiſſo perpetuum præjudicium, & econtra bonus eventus cauſaſſet perpetuam utilitatem, Et tunc niſi agatur de levibus, & modicis impenſis commodè cum fructibus ſupportandis, veniunt appellatione melioramentorum, & ſunt reficiendæ, Molina *de primogen. lib. 1. cap. 27. num.* 11. Garz. *de expenſ. cap. 16. nu.* 36. Roſenthal. *de feud. cap. 10. & 24.* Salgad. *in labyrint. p. 3. cap. 9. num.* 19. Greg. *dec. 197. n. 4. & ſeq.* Add. ad Buratt. *dec. 401. n. 17. Romana fideicom. ſeu Salviani 23. Junii 1653. coram Albergato*, & in aliis frequenter.

Et ſic Julius, vel ejus hæredes in caſu devolutionis, juſtè prætendere poterant magnas expenſas in ſumma plurium millium ſcut. paſſas, & patiendas in graviſſima & diuturna lite ſubſtentata cum Regio Fiſco, & oppoſitrice, ejuſque authore, non ſuper ſua pertinentia & prelatione, ſed ſuper ſubſtantia emphyteuſis, & qualitate bonorum, quæ per Fiſcum, & adverſariam, negato Capituli dominio, prætendebantur feudalia.

Hinc propterea, neglectis etiam omnibus rationibus congruentiæ, & gratitudinis, atque attenta ſolum ſtricta ratione utilitatis, & majoris intereſſe, indubitatum eſſe inſinuabam, magis expedire Capitulo facere renovationem Antonio de conſenſu Julii propterea remittentis dictas expenſas, quam facere novam conceſſionem alteri petenti cum ſolo argumento ſc. 25. quod utique præponderare non poterat oneri refectionis dictarum expenſarum.

Neque in dicta utilitate metienda, modo aliquo habenda erat ratio oblationis, quam dicta oppoſitrix faciebat ſolvendi canones decurſos, quia cum ipſa, ejuſque pater, cujus eadem erat hæres, poſſederint bona, & fructus perceperint, remanebant canonum debitores certi, & indubitati, ac propterea offerebat id, quod debebat, & ad cujus ſolutionem etiam ſine inveſtitura urgeri poterat, itaut ſopito puncto feudalitatis, Capitulum poſſet facillimę eas recuperare; Nec aliquam legalem, vel naturalem rationem ſubeſſe dicebam, quæ ſuaderet, ut extraneo offerente domino directo ſolutionem proprii debiti, agnatus petens renovationem eſſet obligatus offerre illud idem, quod ab alio invenitur volente ſolvere debitum proprium, quia oblationis utilitas non provenit ab inveſtitura, cum ſine illa adhuc debitum extet, & ſolvi debeat.

Ex his conſtare dicebam, quod ex ſtricta ratione juſtitiæ, & cum evidenti Eccleſiæ utilitate, magis congrua videbatur oblatio Antonii cum canone ſcut. 50. quam oppoſitricis cum illo ſc. 75. Multò magis accedentibus aliis rationibus gratitudinis, honeſtatis, & congruentiæ, quæ relinquebantur penſandæ, pietati, ac ſummæ Religioni Capituli; & juxta præmiſſa, diſcuſſo negotio inter ipſos Canonicos, inter quos plures aderant Juris Conſulti inſignes, capta fuit reſolutio Antonio favorabilis executioni demandata.

ANNOTAT. AD DISC. XII.

AGitur de eadem materia renovationis, de qua ſupra, *diſc. 3. & ſeqq.* ideoque videatur in eiſdem locis ibidem inſinuatis.

Agitur etiam de melioramentis, ſuper quibus videantur deducta infra, *diſc. 63. 71. & ſeqq. & diſc. 27. de Feud.*

ROMANA CASALIS VETERIS

PRO PRINCIPISSA RUCCELLÆ DIANA VICTORIA

CUM MONASTERIO S. PETRI AD VINCULA

Caſus deciſus per Rotam pro Monaſterio, poſteà ſopitus per concordiam.

Facta conceſſione emphyteutica ad tertiam generationem maſculinam, An talis conceſſio convenire poſſet filię fœminæ utpotè deſcendenti à maſculo, itaut verbum *generationis maſculinæ* ſufficiat verificari in perſona generante, quamvis non verificetur in perſona generata, vel potius in utraque generatione activa, & paſſiva requiratur qualitas maſculina.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Verbum* generationis maſculinæ *duplicem habet ſignificationem activam, & paſſivam.*
3 *Quod verbum* generatio maſculina *poſſit convenire fœminæ.*
4 *Quilibet duas conſtituit generationes, unam maſculinam, alteram fœmininam, & quomodo.*
5 *Declaratur opinio volentium ſub generatione maſculina non venire fœminas.*
6 *Ex quibus contractus cenſeri debeat potiùs locationis, quàm emphyteuſis.*
7 *Reſolutio cauſæ, & de ejus ratione.*
8 *Uſus loquendi ſatis attendendus pro regulanda voluntate.*
9 *Non implicat eſſe locationem, & reſtrictam ad ſolos maſculos.*

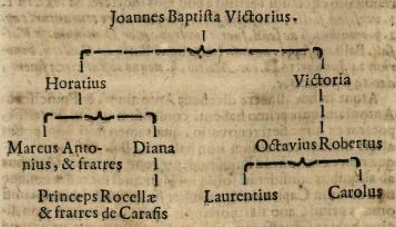

DISC. XIII.

DE anno 1564. Monaſterium Canonicorum Regula- 1
rium S. Petri ad Vincula conceſſit Jo: Baptiſtæ Victorio quoddam caſale, quod *caſale vetus* nuncupatur, atque ſuper conceſſione prius inita fuerunt capitula lingua materna, in quibus dicitur concedi *à terza generatione maſculina cominciando da tutti i ſuoi figliuoli*, Super quibus capitulis deinde confectum eſt publicum inſtrumentum, in cujus proemio narratur conventum fuiſſe de conceſſione facienda d. Jo: Baptiſtæ *pro filiis ſuis, & ad tertiam eorum generationem*, quæ verba repetuntur etiam in diſpoſitiva.

Cùm autem omnibus maſculis defectis, fuiſſet ſolùm ſuperſtes Diana dicti Joannis Baptiſtæ ex Horatio filio neptis tanquam hæres Marci Antonii ultimi deficientis dicti Caſalis poſſeditrix, contra iſtam Monaſterium judicium inſtituit in Rota ſuper devolutione ob finitas generationes maſculinas, Et aſſumpta deſuper diſputatione *coram Albergato*, Ego, & cæteri pro dicta Principiſſa Diana ſcribentes dicebamus, verbale nomen *generationis* abſtractè ſumptum dupli-
2 cem habere ſignificationem, activam ſcilicet, & paſſivam, ac utrique poſſe convenire. Unde ſub dicto vocabulo *generationis* maſculinæ rectè venire poteſt fœmina, utpotè in qua patris eam generantis perſona repræſentatur juxta theoricam Bald. *in l. cùm acutiſſimi, C. de fideicom.* præſertim dum non agitur de filia primi acquirentis, in qua concurrit ſolum maſculina generatio activa, ſed de nepte ex filio, unde tam activa, quam paſſiva concurrere dicitur, activa ſcilicet in acquirente, qui eſt generans, & paſſiva in filio qui eſt
3 generatus, unde qualitas generationis maſculinę, jam in primo ſucceſſore verificata, & impreſſa, influit in omnes ab hoc deſcendentes, ſive ſint maſculi, ſive ſint fœminæ, quia omnes ſunt generatio maſculina, ſeu de hujuſmodi generatione primi acquiſitoris, ad quod tale verbum directum eſt, ut ita diſtinguendo inter filiam primi acquirentis, & neptem ex filio probant gloſ. *in leg. Gallus, §. nunc de lege, verb. nam, & ſi de liberis, & poſthumis*, ubi Bald. Alex. *nu.* 3. Caſtrenſ. *num.* 4. Jaſ. *num.* 10. idem Alex. *conſ. 23. num. 40. lib. 5. & conſ. 53. lib. 6. n.* 9. Cephal. *conſ. 413. nu. 23. & ſeqq.* Pariſ. *conſ. 40. ex n. 40. lib.* 2. Menoch. *conſ. 379. n. 2. & 625. num.* 8. Peregr. *conſ. 50. num. 1. lib. 3. & deciſ. 4. num.* 2. Et in terminis noſtris imò fortioribus Capr. *conſ. 82. numer. 82. & ſeq.* Mantic. *de tacit. lib. 22. tit. 15. numer.* 16. Fulgin. *de emphyt. tit. de ſucceſſ. quæſt. 11. nu. 1. in fin.* Mantic. *dec. 223. num.* 10. Rot. *in Bonon. bonorum 14. Januarii 1607. coram Juſto, & deciſ. 420. n. 14. par. 4. recent. tom. 2. & 737. n. 10. & 11. par. 4. tom.* 3. in quibus præſertim *in d. Bonon. cor. Juſto*, declaratur, quòd Caſtrenſ. *in l. ſi maritus, de procur.* loquitur de filia ſtipulatoris, non de nepte ex filio maſculo.

Idque Ego præſertim, inconvincibili ratione probari dicebam, ex eo quod quælibet perſona duas tantùm conſtituit generationes ab ejus filiis inchoandas, ſeu regulandas, Unam nempè à filiis maſculis, quæ dicitur maſculina, Alteram à fœminis, quæ dicitur fœminina, quæ generationes
4 ſunt adeò inter ſe oppoſitæ, ut abſolutè in eis procedat argumentum à contrario ſenſu, tam affirmativè, quam negativè, ut egregiè Paul. de Caſtr. *conſ. 91. num. 4. in fine, lib.* 2. cujus traditio in propoſito videtur magiſtralis. Unde cum Joannes Baptiſta acquirens duos habuerit filios, Horatium nempè maſculum, & Victoriam fœminam, unus conſtituit generationem maſculinam, altera vero fœmininam, Et conſequenter impoſſibile dicebam dictæ Dianæ convenire non debere qualitatem generationis maſculinæ, cum iſta ceſſante opus eſſet illam dicere de generatione fęminina, quod ei convenire non poterat, dum deſcendebat, non à Victoria fęmina, ſed ab Horatio maſculo.

Unde ſubjungebam, traditionem Caſtr. *conſ. 300. libr. 2. ſub num.* 1. Corn. *conſ. 190. lib.* 3. Gratian. *diſceptat. 295. nu. 2. & 3.* & aliorum, qui in contrarium deducebantur ad pro-
5 bandum hoc verbum *generationis maſculinæ* non convenire fęminis, intelligendam eſſe, vel in concurſu maſculorum, vel in filia ſtipulatoris, vel demum ubi alia verba, ſeu conjecturæ, & indicia concurrerent, ex quibus deſumi poſſet, voluntatem partium fuiſſe, ſub dicto vocabulo *generationis* explicare ipſas ſingulares perſonas ſuccedere debentes, ut ſc. maſculinam qualitatem habeant, in quibus terminis procedere dicebam Gratianum, ubi ſupra, in cujus caſu concurrebat dictio *tantùm*, prout etiam erat *in voto* Cantucc. *par. 2. div.* ut in ſpecie explicatur per eamdem Rotam *dec. 737. nu. 4. par. 4. rec. tom.* 3.

Ac fortius præmiſſa procedere, omnes pro hac parte ſcribentes dicebamus, quia ſuperius allegati, & cæteri contrarium in fœminarum excluſionem tenentes, loquuntur in terminis emphyteuſis Eccleſiaſticæ, innixi præſertim iſtius contractus peculiari naturæ, regulariter juxta aliquorum opinionem ſolis maſculis convenienti, ſive quòd tanquam contractus ſtricti juris ſtrictiſſimè ſit intelligendus, ut conſtat pręſertim ex Gratiano, & ex voto Cantuccii, ubi ſupra, ideoque tales authoritates in præſenti obſtare non videbantur, cùm ageretur, non de contractu emphyteutico, ſed de illo locationis, largius, & benignius intelligendo, ut in ſpecie ita diſtinguendo benè firmatur *dicto diſc. 737. part. 4. tom.* 3.

Quod autem ageretur de contractu locationis magis, quàm emphyteuſis, conſtare dicebatur, Tum quia partes utuntur verbo *locationis*, unde talis cenſendus eſt contractus, qualem partes denominarunt, *ut dicta deciſ. 737. n. 5. part. 4. tom. 3. & 110. num. 7. part. 6.* 6 Tum ob quantitatem canonis ad menſuram fructuum, ex deductis apud Burat. *dec. 334. num. 1. dicta dec. 110. part. 6.* & in aliis, de quibus in *Roman. Caſalis Mediæ viæ, hoc eod. tit. diſc.* 30. Ac etiam ex modo ſolvendi canonem, ſeu reſponſionem in pluribus paghis ad formam locationis, ut ponderatur apud Buratt. *d. dec. 334. n. 7. in fin.*

Propoſita cauſa *ſub die 5. Maii 1653.* prodiit reſolutio pro Monaſterio, ex eo fundamento, quòd cùm conceſſum eſſet ad tertiam generationem maſculinam, convenire non 7
poſſet, niſi maſculis ſub dicto vocabulo ſolùm venientibus ex authoritatibus Caſtren. Cornei, Gratiani, & aliorum, de quibus ſupra, cum aliis copiosè deductis in deciſione deſuper edita, poſt cujus editionem habito ex hac parte ſuccumbente congreſſu Advocatorum pro directione, vel pro conſilio, an expediret amplecti quandam honeſtam concordiam pro parte Monaſteri oblatam circa remiſſionem fructuum, aliaſque conditiones, Ego fui in ſenſu cui cæteri adhæſerunt, dictam concordiam amplectendam eſſe, ut ſequutum fuit, unde cauſa finem habuit.

Quamvis enim deciſio non ſatisfaceret noſtris fundamentis, dictiſque diſtinctionibus, & authoritatibus, quæ in ſtricta juris cenſura urgere videbantur, unde propterea aliqui ex hujus partis defenſoribus mordicus inſiſtebant ſuper defenſionis proſequutione, attamen mihi ad veritatem reflectenti difficultatem non levem inferebat communis uſus loquendi, ſpectato noſtro materno italico idiomate in quo concepta erant capitula potiùs attendenda, quàm inſtrumentum, ex iis quæ habentur in alia diſputatione habita in hac eadem cauſa *diſc. ſeq.* Iſta enim loquutione attenta non intrant ſophiſticæ diſtinctiones, ac ſubtilitates juriſtarum ſuper cortice verborum, ac ſuper eo an adeſſet dictio, *à*, vel *ab*, ſeu 8
alia dictiones, *de*, vel *ex*, & ſimiles, quæ apud allegatos conſiderari ſolent, ac etiam advertitur in deciſione, Iſta ſiquidem videntur pro meo ſenſu ſpecies judaiſmi, ſeu pabula grammaticorum, quoniam cùm quæſtio ſit voluntatis, iſtius ſubſtantia ſemper, ac primariò attendenda eſt, ex communi uſu loquendi nimium regulanda ex deductis per Rot. *dec. 135. num. 4. & 5. part. 10. recent.* ubi allegantur Ancharan. Felin. Mantica, & cęteri, & præſertim magiſtralis doctrina Bart. *in l. omnes populi, nu. 58. ff. de juſt. & jur.* quod uſus loquendi omni regulæ, omnique conſtitutioni derogat, & prævalet.

Neglexit autem Rota, & meritò, aſſumere inſpectionem ſuper natura contractus, & an ageretur de emphyteuſi, vel locatione, quoniam ſi damus voluntatem reſtringendi conceſſionem ad ſolas generationes maſculinas per veritatem, ut communis uſus loquendi italico idiomate probabilius importare dicitur, nil refert eſſe unum, vel alterum contractum, 9
quoniam non implicat eſſe locationem ita cum iſta, vel alia lege aliàs de jure ſub iſto contractu non cadente qualificatam, ut apud Seraph. *dec.* 868. Orthob. *dec. 42. & in aliis.* Ideoque mihi pro ſuccumbente ſcribenti, reflectendo ad veritatem placuit reſolutio, quamvis ejus rationes non omnino ſatisfacerent, dum vera ratio pro meo judicio conſiſtere videbatur in dict. ſubſtantia veritatis potiùs quàm in dictionibus, ac formulis verborum inſtrumenti.

ANNOT. AD DISC. XIII. & XIV.

SUper caſu, de quo *diſc.* 13. aliud ſequutum non fuit, atque de puncto ibi diſputato, an ſub illis de generatione maſculina veniant fœminæ progenitæ à maſculis, agitur fortè latius *diſc. 30. de jurepatron. & ſub tit. de fideicommiſſ. diſc.* 48.

Super altero autem caſu, de quo *diſc.* 14. cùm Carolus unus ex duobus enunciatis fratribus de Robertis ad Cardinalitiam dignitatem evectus eſſet, reaſſumendo cauſam, quæ jam reputabatur finita, & mortua cum duabus ibi enunciatis deciſionibus, quæ ſunt impreſſ. *part. 12. recent. deciſ. 34. & 402.* obtinuit receſſum à deciſis *coram eod. Alberg. ſub diebus 13. Maji 1671. 15. Januarii, & 18. Martii 1672.* atque ad normam trium deciſionum lata ſententia, cùm cauſa commiſſa eſſet, appellatione remota, obtinuit poſſeſ-

poſſeſſionem Caſalis, quod tamen modicum potius eſt ob inſperatum obitum in vegeta ætate, & robuſta valetudine, ideoque Caſale citò rediit ad Monaſterium, iſtarumque reſolutionum fundamentum fuit pòtius grammatica, quàm lex, vel legis ratio, quod ſcilicet cum conceſſio diceret ad tertiam generationem maſculinam incipiendam à filiis Jo: Baptiſtæ, abſque reſtrictione ad maſculinam qualitatem in filiis, à quibus maſculinæ generationes incipere deberent, ita venirent omnes etiam fœminæ, & per conſequens Victoria filia Jo: Baptiſtæ avia paterna Cardinalis inſiſtendo ſuper operatione diſtinctionis, *à* vel *ab*, quòd ſtaret, excluſivè ad eos, quibus adjicitur, intellectus quidem abſurdiſſimus, prorſus alienus à toto contextu conceſſionis, & à beneplacito Apoſtolico, ac veriſimili voluntate partium, ita dando duo abſurda; Primò nempè, quod eſſent melioris conditionis cognati remotiſſimi, quàm Principiſſa Diana agnata, & intra ſecundam generationem, juxta deducta *diſcurſ.* 13. Et ſecundò quod cùm conceſſio eſſet ad tertiam generationem maſculinam *Jo:* Baptiſtæ, ita dilata eſſet ad quintam, illamque fœmininam, idque ſolùm ſufficit inſinuare pro hujuſmodi reſolutionum exorbitantia, & improbabilitate, ex majoribus, quas practicaverim, cum revera illa declaratio, quòd tres generationes deberent incipere à filiis, adjecta fuerit ad tollendam quæſtionem, de qua *diſc. ſeq.* an ipſe primus acquirens veniret in calculo generationum.

EADEM ROMANA CASALIS VETERIS

PRO MONASTERIO S. PETRI AD VINCULA CUM ROBERTIS

Caſus deciſus per Rotam pro Monaſterio.

A cujus perſona initiandæ ſint, ac regulandæ generationes ad quas conceſſio facta eſt; Et in diſcrepantia inter capitula, & inſtrumentum, quid potius attendi debeat.

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſiæ.*
2 *De modo computandi generationes.*
3 *An ſub generatione maſculina veniant maſculi ex fœmina.*
4 *Dictio* à, *vel* ab, *an ſtet incluſivè, vel excluſivè.*
5 *Capitulis potiùs, quàm inſtrumento deferendum eſt.*
6 *In prohibitis conventio à beneplacito Apoſtolico eſt regulanda.*

D I S C. XIV.

1 SOpita per concordiam controverſia, de qua in præcedenti, fratres de Robertis deſcendentes per maſculum à Victoria filia Jo: Baptiſtæ ſtipulatoris curarunt ad cauſam ſe admitti prætendentes inveſtituram eis convenire, Aſſumptaq; diſputatione *coram eod. Albergato, ſub die* 4. *Jun.* 1655. pro non comprehenſione ad favorem Monaſterii prodiit reſolutio *confirmata* 11. *Decembris* 1658. *coram eodem*, undè propterea actores acquieverunt.

Fundamentum actorum erat, quòd cùm in inſtrumento diceretur conceſſionem fieri Jo: Baptiſtæ *pro filiis ſuis ad eorum tertiam generationem maſculinam* opus non erat, quòd filiis ipſius Jo: Baptiſtæ tanquam demonſtrati pro generantibus magis quàm generatis eſſent maſculi, ſed ſufficiebat, quòd dictam qualitatem haberent illi qui futuri eſſent de tertia generatione paſſiva, dum ſtante verbo *eorum*, dictis filiis adjecto reſultabat, quod ipſi ſtabant excluſivè, quia nemo generat ſe ipſum, neque poteſt quis dici de ejus generatione, ac ſui ipſius filius, juxta diſtinctionem, de qua *in Aſſiſien. emphyt. coram Merlino, inter ſuas deciſ.* 420. *&* 454. *& in eadem coram Macchiavello, deciſ.* 355. *par.* 11. *recent.* & habetur actum *in Bonon. ſeu Nonantulana devolutionis bonorum, hoc tit. diſc. ſeq.*

Ideoque cùm Octavius filius Victoriæ eſſet maſculus, & ipſi pariter maſculi ex maſculo procreati, de plano inferebant dictum verbum, *generatione maſculina*, in eis verificari, cùm
2 duplicitas lineæ, ſeu generationis maſculinæ ſcilicet, & fœmininæ, quarum una incipit à filiis, altera à filiabus, ita procedat in viro, ac in muliere, atque ubi non conſtat ad familiam, ſeu agnationem habitum fuiſſe reſpectum, ſed contemplatum eſſe ſolum ſexum, ſufficit iſtum verificari in perſonis vocatis, non curato, an proveniant à maſculo, vel à fœmina, juxta communem, & receptam traditionem, de qua ferè omnes cumulando Bellon. jun. *conſ.* 72. *&* 73. Larrea *dec. Granaten.* 36. *&* 54. Rota *dec.* 6. *p.* 1. *div. in Bonon. ſucceſſionis cor. Bichio dec.* 402. *p.* 9. *& dec.* 84. *part.* 10. *recent. Bonon. fideicom. de Barberiis, coram Corrado, & Bichio, dec.* 95. *&* 218. *par.* 11. *rec.* & de quibus, & aliis frequenter in ſua materia ſub *tit. de fideicomm.*

Idemque deſumi dicebant ex verbis capitulorum inſtrumento non adverſantium, ſed ſolùm ab iſto interpretationem, ſeu meliorem declarationem recipientium, quia cùm in capitulis diceretur *à terza generatione da cominciare da tutti li ſuoi figli*, dictio *à*, vel *ab* filiis adjecta juxta grammaticales regulas importabat excluſionem perſonarum, à quibus initiandum erat, ideoque cum generationes inciperent à filiis filiorum, verificabatur ut ſupra terminus generationis maſculinæ in eodem ſtricto ſenſu, in quo Rota illud acceperat in eadem cauſa contra Dianam Horatii filiam, *ut in diſc. præc.*

Contrarium verò, ut ſupra fuit reſolutum, quia cum actores eſſent deſcendentes à Victoria fœmina, dici non poterant de generatione maſculina Joannis Baptiſtæ ſtipulatoris, juxta theoricam Caſtren. *in l. maritus, nu.* 5. *C. de procur.* & aliorum quos latè deducunt Caldaſ. *de Jur. emphyt. lib.* 2. *quæſt.* 24. *num.* 86. *cum ſeqq.* & cæteri cumulati in deciſionibus deſuper editis, *& diſc. præc.*

Nil refragante, quòd ipſi eſſent maſculi, quia infecta primitiva, inficitur etiam derivativa, neque poteſt eſſe majo- 3
ris virtutis, vel operationis cauſatum, quam ejus cauſa producens, ex Caſtrenſ. *in d. l. maritus, & conſ.* 190. *num.* 4. *volum.* 2. cum aliis, qui plenè in eiſdem deciſionibus cumulantur, ubi reſpondendo ad dictionem, *à*, in regulis grammaticalibus ſtare ſolitam excluſivè, dicitur in terminis legalibus ab iſtis grammaticalibus recedi, quoties, ſubjecta materia, ſeu veriſimilis mens contrahentium ſuadet ſtare debere potiùs incluſivè, quam excluſivè, ut declarant Archidiaconus *in c. Statutum, num.* 11. *de præbend. in* 6. Oldrad. *conſ.* 49. *n.* 1. Tiraquel. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 11. *num.* 33. Rota *dec.* 705. *nu.* 3. *part.* 4. *diverſ.* & cæteri in eiſdem deciſionibus adducti, præſertim in prima.

Et in ſpecialibus terminis conceſſionis emphyteuticæ factæ ad tertiam generationem ab aliquo inchoandam, quòd 4
illa perſona ſtet incluſivè, & conſtituat primum gradum, habetur apud Buratt. *deciſ.* 602. *nu.* 9 *& in Foroſempronien. ſeu Eugubina emphyteuſis* 26. *Jun.* 1636. *coram Coccino, dec.* 357. *p.* 11. *recent.*

Utrumque autem in præſenti concurrere, Ego, & cæteri pro Monaſterio ſcribentes dicebamus, naturam ſcilicet contractus fieri ſoliti ad tres generationes, comprehenſa etiam regulariter generatione activa ſtipulatoris, ſive ad ſummum, iſta excluſa, itaut eſſet pro filiis, nepotibus, & pronepotibus, ultra quos in jure non repetitur, etiam attenta magis benigna opinione pro conceſſionariis, ut emphyteuſis ad tertiam generationem extendatur, non computata perſona ſtipulatoris, nam ita ad abnepotes extenderetur, unde conceſſio non eſſet ad tertiam, ſed ad quartam, vel quintam, ex qua etiam ratione reſultat veriſimilis intentio à communi ſolito regulanda, Unde propterea clarus dictorum verborum intellectus erat, ita explicatum fuiſſe ad removendam eam quæſtionem, de qua apud Merlin. *d. deciſ.* 420. *&* 454. *& d. deciſ.* 355. *part.* 11. *recent.* & alios, de quibus *in d. Bonon. ſeu Nonantulana, diſc. ſeq.* An ſcilicet facta ſimpliciter conceſſione ad tertiam generationem, computanda eſſet perſona generantis, ut ita pro iſtius excluſione qualis erat Joannes Baptiſta ſtipulator, explicare voluerint.

Eademque reſponſione dicebatur, & in deciſione admittitur, tolli argumentum deductum ex verbo, *eorum*, contento in inſtrumento ſuper capitulis ſtipulato, quia licèt dictum verbum regulariter operetur effectum excluſivum perſonæ, cui adjectum eſt, nihilominus, vel ob dinumerationem perſonarum, vel ob alias conjecturas, ſeu circumſtantias diverſam voluntatem oſtendentes ab iſta utpotè ſimplici præſumptione, ſeu conjectura de facili receditur, ut ſpecie habetur *d. deciſ.* 420. Merlin. *in fin. alleg. Foroſempronien. ſeu Eugubina bonorum, coram Coccino, & d. Bonon. ſeu Nonantulana, diſc. præc.*

Et nihilominus ubi verba inſtrumenti diverſum haberent intellectum, quàm reſultantem à capitulis, iſtis potiùs quàm illi ſtari debet, ut per Merlin. *deciſ.* 608. *nu.* 17. Penia *dec.* 1237. 5
nu. 19. *cum ſeqq.* Adden. ad Gregor. *dec.* 168. *num.* 8. & alios in deciſionibus plenè congeſtos, ac videtur principium receptum, ut in ſpecie habetur ex profeſſo actum *in Bononien. fideicommiſſ. de Pepulis, ſub tit. de fideicom.* & in deciſionibus in ea

ea cauſa editis, quoties aliundè ſaltem adminiculativè non conſtet de animo novandi, ac aliquid per ſubſequens inſtrumentum addendi, vel minuendi ex iis quæ in præcedentibus capitulis conventa erant, quoniam capitula dicuntur verba partium, & continent ſubſtantiam voluntatis contrahentium inſtrumenta verò continent verba notariorum, qui ut plurimum tranſcribentes inſtrumentorum minutas ab eorum formulariis, ipſimet ignorant quid ſcribant; Et clarius in præſenti, dum in eodem inſtrumento partes expreſsè declararunt illud fieri ad capitulorum obſervantiam, executionem, & majorem firmitatem nil penitus immutando, vel alterando.

Omnemque difficultatem removebant beneplacitum Apoſtolicum deſuper expeditum, ac ſententia executoris, quia ex utriuſque verbis liquidò apparere conſtabat hanc fuiſſe partium voluntatem, ut ſcilicet non computata perſona ipſius Jo: Baptiſtæ ſtipulatoris, tres generationes ab ejus filiis incluſivè computari deberent; Cùm enim beneplacitum ſit illud, quod in iis conceſſionibus alias invalidis animat, & informat actum, hinc proindè illud eſt attendendum, etiamſi à verbis inſtrumenti, vel conventionis deviet, ut benè Seraph. *dec.* 868. *confirmata* 7. *Maji* 1590. *cor. Gipſio*, Altog. *conſ.* 22. *n.* 8. *lib.* 1. ideoque reflectendo etiam ad ſolam veritatem reſolutiones juſtæ, ac benè fundatæ viſæ fuerunt.

Et quidem initio hujus cauſæ, Ego qui in alia ſcripſeram pro Principiſſa Diana contra Monaſterium, de qua *diſc. præc.* dicebam longè in jure, & apud DD. probabilius eſſe, ut ſub vocabulo generationis maſculinæ magis veniat neptis ex filio, utpotè poſita intra lineam, ſeu generationem maſculinam primi ſtipitis, quam filia primi acquirentis ejuſq; deſcendentes, qui reputandi ſunt de linea, & generatione fœminina ejuſdem ſtipitis, ut *d. diſc. præcedent.* deductum fuit, unde, vel prima reſolutio revocanda erat, vel iſta prætenſio omninò improbabilis remanebat.

BONONIEN. SEU NONANTULANA BONORUM

PRO MARCHIONISSA VICTORIA DE PEPULIS, CUM ABBATIA NONANTULANA.

Caſus deciſus per Rotam pro Abbatia.

An & quando in conceſſione ad tertiam generationem, includatur generatio activa ipſius acquirentis: itaut reſtringatur ad filios, & nepotes, vel potius illa non incluſa, comprehendantur pronepotes.

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſiæ.*
2 *An ſub generationibus comprehendatur activa acquirentis, regulariter affirmativè.*
3 *Contrarium ſi adjicitur verbum* ejus, *ſeu* ipſius, *& n.* 8.
4 *Quid in concurſu enumerationis perſonarum, vel graduum.*
5 *De rationibus, & authoritatibus ex quibus potius prævalere debet verbum* ipſius.
6 *De verbo* completam, *ſeu* finitam.
7 *Verbum* nepotibus *eſt æquivocum, & aptum convenire pronepotibus.*
8 *De verbo* ejus, *ſeu* ipſius.
9 *Reo, & poſſeſſori ſufficit dubias reddere probationes actoris.*
10 *Quod enumeratio perſonarum vincat verbum* ipſius, *& quomodo in hac materia ſuper interpretatione inveſtituræ procedendum ſit.*

D I S C. XV.

1 FActa per Abbatiam Nonantulanam de anno 1542. conceſſione bonorum controverſorum Hieronymo de Pepulis pro ipſo, & ejus filiis, & nepotibus *uſque in ipſius Hieronymi tertiam generationem completam*, cùm ex Hieronymo fuerit ſuperſtes Fabius, & ex iſto Cæſar, & ex Cæſare Joannes Paulus, & Victoria, atque ſequuta eſſet poſt mortem Cæſaris etiam illa Joannis Pauli, prætendenre Abbatia factum eſſe locum devolutioni, ſe oppoſuit Victoria proneptis acquirentis, prætendens ſe comprehenſam in tertia generatione, ideoque locum non eſſe petitæ devolutioni ob inveſtituræ durationem, atque ſententiam favorabilem ab Auditore Generali Bononiæ deſuper reportavit, unde introducta per appellationem cauſa in Rota *coram Taja*, datoque dubio, *an conſtet de devolutione*, cùm in prima propoſitione, ob votorum diſcrepantiam, nulla capta eſſet reſolutio, in repropoſitione 9. Junii 1664. illa affirmativè ad favorem Abbatiæ prodiit; neque hucuſque, quod ſciam, cauſa ulteriorem habuit proſequutionem.

In hac autem gemina diſputatione ejus unicus punctus reſtringebatur ad articulum, An ſub tribus generationibus, computanda eſſet prima, ſeu activa ipſius acquirentis, juxta traditionem Bart. relatam per Bald. *in auth. ſi quas ruinas, n.* 4. *C. de Sacr. Eccleſ.*

Et in hoc licèt per majores noſtros nimium variatum fuerit, ut patet ex plenè collectis *in Aſſiſien. emphyteuſis coram Merlino inter ſuas dec.* 420. *&* 454. *& in ead.* 26. *Junii* 1636. *coram Macchiavello impreſſ. deciſ.* 355. *par.* 11. *recen.* & cujus etiam particula regiſtratur per Adden. ad *deciſ.* 199. *num.* 113. *part.* 8. *recen.* quæ videntur in hac materia hodie magiſtrales, cum quibus paſſim proceditur, diſtinctio eſt, quòd aut agi- 2
tur de conceſſione ſimpliciter facta ad tertiam generationem abſque alio adjecto, tunc recepta eſt pro regula præfata traditio Bar. & tunc generatio activa comprehendatur, ideoque conceſſio non extendatur ultra filios, & nepotes juxta naturam emphyteuſis eccleſiaſticæ ad §. *emphyteuſim, auth. de non alien. bonis Eccleſiæ*, & deducitur etiam *dec.* 39. *num.* 2. *& ſeq. part.* 8. *recentior.* Multò magis ſi graduum dinumeratio quoque accedat, quia nempè dicatur pro filiis, & nepotibus, tunc enim, quoties ſimpliciter dicitur *ad tertiam generationem*, caſus eſt indubitatus.

Verùm quia, ut ex eiſdem deciſionibus patet, & ex *Foroſempronien. ſeu Eugubina* 16. *Jun.* 1636. *coram Coccino, dec.* 357. *part.* 11. *rec.* cujus confirmatoria eſt *d. deciſ.* 39. *part.* 8. dicta regula limitationem recipere ſolet, ubi adjicitur pronomen *ejus*, ſeu *ipſius*, quaſi quod tunc videatur clarum, activam generationem non includi, cum illa poſita ſit diſcretivè, tamquam cauſa, ſeu productio trium generationum, idque receptum eſt, quoties alia non urgent in contrarium, cum hæc ſit quædam præſumptio à contraria probatione, vel urgentioribus præſumptionibus excludibilis, ut advertitur
præſertim in allegata *Foroſempronien. ſeu Eugubin. cor. Coccino*, & quod pronomen, ſeu adjectum in præſenti, ut ſupra concurrebat. 3 Econverſo autem ubi concurrit enumeratio generationum, ſeu perſonarum, quia nempè, ut etiam in præſenti, dicatur *pro ſe, filiis, & nepotibus*, tunc id importat incluſionem generationis activæ, ut infrà; 4 Hinc proindè quæſtio reſtringebatur ad punctum dicti concurſus adjectorum, ſeu verborum invicem pugnantium, quibus ſcilicèt potiùs deferendum eſſet, an dicto pronomini, ſeu adjecto *ipſius*, per quod activa generatio acquirentis excluditur, vel potiùs dictæ graduum, ſeu perſonarum enumerationi, per quam includitur.

Et ſcribens pro Victoria pronepote, cujus intererat activam generationem non includi, dicebam tanquam Advocatus pro iſta potius reſpondendum eſſe, Tum ex punctuali authoritate Alexandri *conſ.* 125. *num.* 5. *lib.* 5. *&* 110. *num.* 18. 5
& 19. *lib.* 2. quem alii ſequuntur deducti per Manticam *de tacit. lib.* 22. *tit.* 25. *num.* 25. Tum etiam quia non ſolum aderat adjectum *ejus, ſeu ipſius*, ſed etiam concurrebat aliud verbum, *completam*, quod licèt ſub quæſtione ſit, an præciſè faciat hanc operationem, cùm à pleriſque reputetur æquivocum, ac aptum recipere utrumque intellectum, ut patet ex
deductis apud Merlin. *in allegat. deciſionib.* 420. *&* 454. *&* 6
in Peruſina emphyteuſis 20. *Martii* 1620. *coram Dunozet. inter ſuas dec.* 51. ac in aliis de quibus ſupra, Dicebam tamen hujuſmodi difficultatem cadere, quando dicta verba eſſent ſola, & ſtarent de per ſe, ſecus ubi accedit etiam dict. pronomen, ſeu adjectum *ejus*, ſeu *ipſius*, tunc enim videntur duo vincula, quæ magis ligant, ex juridica quotidiana propoſitione, *ut ſingula, quæ non proſunt, &c.* ideoque vincere, ac ſuffocare debent unicam præſumptionem in contrarium reſultantem à dicta enumeratione graduum, ſeu perſonarum.

Fortius verò, quia verbum, *nepotibus*, eſt æquivocum, & aptum convenire etiam pronepotibus, ex plenè collectis
per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 323. *numer.* 1. *& ſeqq. & ſæpè ſub* 7
titul. de fideicommiſſ. Econverſo autem dictum verbum, *ejus*, ſeu *ipſius*, videtur potius univocum, ac magis concludens, dum habemus, quod etiam antiquiori tempore *coram Seraph. Penia, Gregorio, & aliis*, huic verbo talis operatio attributa fuit, ut patet ex allegatis deciſionibus *Aſſiſien. coram Merlino, & Macchiavello*, ac etiam moderniori tempore *in Romana Caſalis veteris* 4. *Jun.* 1655. *&* 11. *Decembrit* 1658. Albergat. de qua cauſa habetur actum *diſcurſ.*
præced. ideoque verba univoca, & magis concludentia præ- 8
valere debent aliis verbis æquivocis, potiſſimum ſtante di-

ĉta individuali authoritate Alexandri *d. conſ. 125. lib. 5.* ubi agit in individuo de hac emphyteuſi cum conſimili forma, ac etiam accedit dictum aliud verbum, *completa, &c.*

Et nihilominus ſubjungebam, negari non poſſe ex præmiſſis invicem colluctantibus verſari in ambiguo, quod huic parti ſufficiebat adverſus dominum directum agentem ad devolutionem ex capite lineæ, ſeu inveſtituræ finitæ, quoniam ſibi incumbit plenè, & concludenter probare illam circumſtantiam, quæ eſt in fundamentum ſuæ actionis, Caval. *deciſ. 344. n. 5. & 558. n. 1. dec. 25. n. 1. & ſeq. p. 6. rec.* Alia etiam ſuffragante huic parti regula, ſeu propoſitione, de qua Sur. *conſ. 505. n. 6.* Merlin. *deciſ. 597. n. 34. Toletana decimar. de Capilla 2. Martii, & 14. Decembris* 1648. Veroſpio, *dec. 158. & 270. p. 10. recent.* & frequenter, quòd reo, & poſſeſſori ſufficit offuſcare, ac turbidas, ſeu dubias reddere probationes actoris,
9 de qua propoſitione, ejuſque declarationibus, & intelligentiis habetur ex profeſſo actum *in Romana teſtamenti de Ceva, ſub tit. de teſtamentis*, & alibi.

His tamen non obſtantibus, contrarium, ut ſupra deciſum fuit, ſequendo authoritatem Pauli de Caſtro *conſ. 338. lib. 2.* quę majores ſequaces habere videtur, ut deducitur in deciſione deſuper edita, in qua loquendo de iſta authoritate, comparativè ad illam Alexandri, dicitur, quod non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum, quodque dicta probatio reſultans à dinumeratione perſonarum, ſeu graduum, majoris operationis eſſe debet.

Et reflectendo ad veritatem, mihi quamvis pro altera parte ſcribenti, probabilior videbatur etiam hæc pars, quam Ro-
10 ta ſequuta eſt, ex eo potiſſimum fundamento, de quo præſertim ſatis frequenter *ſub tit. de fideicommiſſis*, & alibi occaſione deſumendi, vel interpretandi ambiguam morientium, ſeu viventium voluntatem, quod ſcilicet immorandum non ſit in cortice, & figura verborum, ſed in ſubſtantia voluntatis, quodque in concurſu verborum prævalere debent ea, quæ veriſimiliter conſter fuiſſe partium, & quæ certam, ac naturalem habent ſignificationem, non autem ea quæ ex Notariorum formulis, vel phraſibus adjecta eſſe potuerunt, ſeu quorum intellectus, & operatio ex legalibus, vel grammaticalibus regulis, ac ſubtilitatibus magis quàm ex ipſo groſſo, & naturali ſenſu reſultat; Et ideò adjectum eſſe illud verbum *ejus*, ſeu *ipſius*, ſequi potuit ex Notarii loquendi formula, dictique verbi operatio reſultat ex legali, vel grammaticali intelligentia, & per ſpeciem argumenti; Econverſo autem enumeratio filiorum, & nepotum præſefert hanc reſtrictionem in ſenſu naturali, potiſſimè dum id magis accedit naturæ emphyteuſis eccleſiaſticæ, nepotes regulariter non egredienti; Atque in idem facientibus iis quæ habentur *in d. Roman. caſalis veteris, diſc. præced.* deferendi magis capitulis, quàm inſtrumento.

ANNOTAT. AD DISC. XV. & XVI.

AGitur in his diſcurſibus de quæſtione, an prima generatio activa computetur in tribus, neque alia dedit occaſio eundem punctum diſputare; Iſte autem cenſendus hodie videtur potiùs facti, quàm juris ex ſingulorum caſuum circumſtantiis decidendus, dum ex eis deſumenda eſt voluntas contrahentium, cujus revera eſt quæſtio, adeout error ſit procedere cum generalitatibus, prodeſt autem ſcire qualis opinio magis recepta ſit pro regula, quando voluntas omnium ambigua eſſet.

ROMANA DOMUS DE CAPOGALLIS PRO CALIMACHIS, ET CONSORTIBUS CUM PRINCIPE PAMPHILIO.

Caſus ſopitus per concordiam.

De eadem materia, An ſcilicet, & quando ſub generationibus comprehendatur activa ipſius acquirentis.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Quod ſub generationibus comprehendatur activa.*
3 *De limitationibus.*
4 *An enumeratio perſonarum operetur pernecesſe.*
5 *An in propoſito detur differentia inter emphyteuſim eccleſiaſticam, & laicalem.*

DISC. XVI.

MAjores Principis Pamphilii conceſſerunt culnam Aloyſio domum controverſam ad tertiam generationem maſculinam *pro ſe, ſuis filiis, & nepotibus maſculis, &* 1
fœminis per directam lineam deſcendentibus, ubi maſculos habuerit, ſin autem ad vitam ipſius filiarumque fœminarum, ac nepotum ex dictis filiabus deſcendentium, ita quod tertiam generationem non excedant. Sunt hæc verba præciſa conceſſionis.

Cum autem ex Aloyſio fuiſſet ſuperſtes Laura, & ex iſta tres filiæ, his etiam defunctis, contra eorum filios dictus Princeps, prætendens factum eſſe caſum devolutioni, judicium inſtituit coram A. C. Econversò autem poſſeſſores prætendentes tanquam pronepotes, & de tertia generatione Aloyſii comprehenſos eſſe ſub inveſtitura adhuc durante, me conſuluerunt.

Et pro veritate dixi, quod licet in diſputativa ratione, ſive in aliis provinciis, & ditionibus, in quibus tanta non eſt Rotæ authoritas, non eſſet improbabile verius de jure ſubſtinere, quod ſub conceſſione facta ad tertiam generationem non veniat prima generatio activa ipſius acquirentis, ut venire voluit Bart. relatus per Bald. *in auth. quas ruinas, C. de Sac. San. Eccleſ.* ex ea viva ratione, quod nemo generat ſeipſum, ac etiam quia acquirens dicitur cauſa, & origo generationis, non autem generatio, ut ſatis benè Add. ad Alex. *conſ. 125. l. 5.* Clarius §. *emphyt. qu. 34.* Capyc. *in inveſtit. feudal. in clauſulis feudorum, verbo uſque ad tertiam genera-* 2
tionem, fol. 98. Menoch. *conſ. 1122. ubi n. 10.* cumulat 23. Doctores hanc opinionem tenentes, ac plenè, & elaboratè Altogr. *conſ. 12. lib. 2.* ubi alios cumulat, ac rationes expendit, etiam in caſu emphyteuſis Eccleſiaſticæ, reſpondendo in ſpecie ad deciſiones Rotæ *in Aſſiſien. emphyteuſis, cor. Merlino 428. & 454.* inter ſuas, & in eadem cor. Macchiavello, *dec. 355. part. 11. rec.*

Nihilominus cum Rota in dictis deciſionibus, & in dicta alia ejus confirmatoria coram Macchiavello, ex profeſſo contrariam opinionem pro comprehenſione acquirentis firmaverit, itaut conceſſio nepotes non egrediatur, dictæque deciſiones, utpote in Curia magiſtrales fuerint ſæpius canonizatæ, ut conſtat ex deductis per add. ad *dec. 199. p. 8. rec.* Hinc ſatis duram, & fortè impoſſibilem provinciam dicebam aſſumi coram judice inferiori in Curia contrarium prętendere, ut rejecta hac opinione Bartoli ita canonizata, 3
contrariam ex authoritate Doctorum, quorum majors pars eſt conſulentium, ſequi debeat; Unde propterea timendo magis malum, quam ſperando bonum eventum, concordiam, eo quo poſſent modo conſului, prout in conſilii executionem ſequutum fuit.

Et quamvis attenta etiam opinione Bartoli, quam Rota ſequitur, illaque pro regula conſtituta prætendi potuiſſet, juxta ſenſum ab eadem Rota receptum limitatio deducta, vel ex eo quod partes intellexerint de tribus generationibus completis, ut ſonare videntur illa verba, *Ita quod tertiam generationem non excedant*, oſtendentia partium intentionem fuiſſe procedendi, non per aſcenſum, ſed per non exceſſum, qui importat incluſionem ejus, quod eſt infra, juxta communem traditionem beneficialiſtarum in regula de valore, itaut dicta verba æquipollere videantur aliis per DD. exemplificari ſolitis *ad tertiam generationem finitam, ſeu completam*, quo caſu dictam regulam limitari ex Bald. *conſ. 448. lib. 3. repetito conſ. 375. lib. 4.* & aliis benè firmat Rota *dec. 218. p. 4. div.* & admittitur apud Merlin. *d. dec. 454.* Nihilominus in hoc dicebam tutum fundamentum conſtitui non poſſe tanquam in levi conjectura ſuffocata per contrariam magis urgentem reſultantem à diminutione perſonarum, in verbis inveſtituræ ſupra regiſtratis, bis dicitur concedi pro ſe, filiis, & nepotibus, qua enumeratione concurrente, ceſſare videtur quæcumque præſumptio, ſeu conjectura, ob claram partium voluntatem non tranſcendendi dictas perſonas, & de quo *in Bonon. diſc. præcedenti.*

Tota enim iſta quæſtio eſt voluntatis, pro qua metienda attenduntur præſumptiones, & conjecturæ, itaut tam regula, quam limitationes aliud non contineant, niſi nudam 4
præſumptionem, contraria veritate, vel fortioribus præſumptionibus elidibilem.

Et quamvis Altograd. *d. conſ. 12. libr. 2.* agens in ſpecie de hoc objecto reſultante ex dinumeratione perſonarum, cum terminis generalibus fideicommiſſorum potius, quam cum ſpecialibus hujus quæſtionis ingenioſè, & elaboratè probare conetur, hujuſmodi dinumerationem non excludere pronepotes, utpotè ſub nepotum vocabulo aptos comprehendi. Nihilominus in ea facti ſpecie concurrebat altera efficacior conjectura reſultans ex verbo *ejus*, ſeu *ipſius*, quod excluſionem clarè importat, & tamen etiam in caſu quo dictum verbum concurrat, Rota tam in dicta Aſſiſien. coram Merlino, quàm *in Foroſempronien. ſeu Eugubina* coram Coccino *deciſ. 457. part. 11. & deciſ. 39. part. 8. rec.* & in aliis de quibus *in d. Bonon. ſeu Nonantulana præc. diſc.* firmavit præſumptionem ex dinumeratione perſonarum reſultantem, ſuffocare alteram ex dicto verbo *ejus*, vel *ipſius* orientem, quaſi quod ſit efficacior, ac magis declarativa voluntatis partium.

Quam tamen majorem efficaciam, Ego in una *Sutrina bonorum pro Hoſpitali S. Spiritus Urbis*, eique adhærentibus coram ejuſdem Hoſpitalis judice, in qua hęc eadem quæſtio diſputabatur, neceſſariam non eſſe dicebam, quia cum pręſertim in Curia opinio Bart. ſtet pro regula, ut ſcilicet ſub generationibus veniat activa ipſius acquirentis, idcircò ubi allegans limitationem, eam deducere prætendit ex conjecturis, ſufficit domino habenti jam intentionem fundatam in regula, conjecturalem probationem limitationis offuſcare, ſeu dubiam reddere cum contrariis conjecturis, quamvis non efficacioribus, quia ſufficit per iſtas eas debilitari, atque inefficaces reddi ad ſufficientem limitationis probationem, ut ex non jure rei, qui in hac limitatione eſt actor, vincat dominus habens jam pro ſe regulam, quæ ſufficit juxta *dec. 251.* coram Mantic, *n. 4.* Barboſ. *axiom. 198.*

Et multò magis dictæ conjecturæ parvipendendæ videntur, ubi conſtaret de obſervantia, ſeu conſuetudine concedentis, quod generatio activa comprehendatur ſub tribus, itaut conceſſio non egrediatur nepotes, ut ponderabam *in d. Sutrina ex authoritate Rotæ in d. Feroſempronien. ſeu Eugubina Emphyt.* 16. *Junii* 1636. coram Coccino *deciſ. 357. part. 11.*

5 Ponderabam in præſenti cauſa, quatenus pertinet ad punctum queſtionis principalis in genere, opinionem Bart. adeò canonizatam per Rotam, quod temerarium eſſet in Curia Romana, & ſtatu eccleſiaſtico, ſeu curiis eccleſiaſticis in univerſum contrarium ſubſtinere, recipiendam ſolum eſſe in emphyteſi eccleſiaſtica. Tum quia tam eædem deciſiones, quam authoritates in eis allegatæ hos terminos percutiunt. Tum ex particulari ratione per dictas deciſiones, ac authoritates in eis deductas ponderata, deficientis ſcilicet poteſtatis, quaſi quod, vel de jure, vel de conſuetudine emphyteuſis eccleſiaſtica non debeat, nec ſoleat ultra tres perſonas concedi; Ideoque ſecus dicendum ſit in emphyteuſi laicali, & privata, in qua largius proceditur, cum videamus in eccleſiaſtica regulariter appellatione hæredum non venire niſi illos ſanguinis, in laicali verò venire etiam extraneos, aliaſque plures concurrere differentias, ex quibus liquet ſtrictius in una ſpecie, largius autem in altera procedi, ut ex Bald. *in auth. defuncto, C. ad Tertull. nu. 2.* obſervant Gabr. *de jur. emphyt. concl. 4. num. 9.* Fulgin. *de emphyt. tit. de contract. q. 2. n. 7.* Atque ita videtur contrariantes opiniones poſſe invicem conciliari.

Et quod in hac ſpecie emphyteuſis laicalis, ſeu privatę, verior haberi debeat contraria opinio, Tum quia magnam habet Doctorum authoritatem, ut per Menoch. & Altograd. ubi ſupra probatur. Tum quia ſpectatis rationibus tam in ſenſu grammaticali, quàm naturali magis congruum eſt, acquirentem tanquam cauſam, & originem generationis ſub hoc vocabulo non venire, quia incongruum videtur, ut quis dicatur ſui ipſius generatio, quæ tamen rationes licet ſuffocatæ videntur ab altera efficaciori reſultante, vel à defectu poteſtatis, vel à conſuetudine, ubi agitur de bonis Eccleſiæ, firmæ remanere videntur, ubi dictæ contrariæ rationes non urgent.

Attamen quia in propoſita facti ſpecie urgebat objectum dinumerationis perſonarum, ut ſupra, ac etiam quia agebatur coram judice inferiore, de facili non recedente à propoſitionibus per Rotam receptis, idcirco in ea fui ſententia ut ſupra, cum hic ſit punctus non alibi aſſumendus quàm in eadem Rota, à qua in caſus occurrentia, firmis remanenſibus ejus deciſionibus in caſu emphyteuſis eccleſiaſticæ, de qua loquuntur, probabiliter hujus diſtinctionis canonizatio ſperari poteſt.

BONONIEN. EMPHYTEUSIS DE GARBERIIS PRO PAMPHILIO GARBERIO, CUM JACOBIS.

Caſus deciſus per Rotam pro Jacobis.

Facta conceſſione alicui pro ſe, & pluribus nepotibus ex una filia appellativis nominibus expreſſis, & pro altero nepote ex altera filia, An iſti nepotes vocati cenſeantur, & ſuccedant in capita, vel potius in ſtirpes, & repræſentando quilibet eorum matrem.

SUMMARIUM.

1 *Caſus controverſiæ.*
2 *In emphyteuſi non intrat repræſentatio.*
3 *An emphyteutica ſucceſſio reguletur jure ſucceſſionis aliorum bonorum.*
4 *Plures nepotes ex fratribus an ſuccedant in ſtirpes, vel in capita.*
5 *Datur diſtinctio plurium ad ſucceſſionem vocatorum, an omnes veniant per unicam orationem, vel duas ſeparatas.*
6 *Quando dicantur duæ orationes, vel una.*
7 *Unicum verbum regens plures vocationes, an & quando faciat unicam orationem.*
8 *Vocatio per nomina appellativa quando importet ſucceſſionem omnium per capita, & n. 11.*
9 *Examinantur deciſiones firmantes ſucceſſionem per capita.*
10 *Reſolutio cauſæ cum fundamentis.*

DISC. XVII.

COnceſſit Monaſterium Sancti Proculi quaſdam domos in perpetuam emphyteuſim, cum pacto renovandi ſin- 1
gulis 29. annis *Jo: Baldo pro ſe, & ejus filiis maſculis, & iſtis non extantibus pro filiabus innuptis, & interim donec habuerit dictos filios, & deſcendentes, pro Carolo Antonio, Scipione, & Joanne Petronio filiis Franciſci Jacobi & Lucretia filia, & aliis eorum deſcendentibus maſculis, nec non pro Pamphilio Caroli Garberii ex Diomede altera filia, & aliis ex ea naſcituris maſculis.* Unde facto caſu mortis Joannis abſque filiis maſculis, orta eſt controverſia inter dictos nepotes ex filiabus, an ſucceſſio eis deferatur in capita, vel in ſtirpes, emanatiſque in Civitate Bononiæ duabus invicem contrariis ſententiis, ac devoluta cauſa per appellationem ad Rotam coram Veroſpio, aſſumptaque prędicti puncti diſputatione, *ſub die prima Martii* 1663. prodiit reſolutio Jacobis favorabilis.

In congreſſu autem juxta laudabilem Curiæ morem, ante diſputationem habito pro directione cauſæ ad inſtantiam Garberii ſucceſſionem in ſtirpes prætendentis; Ego inter Advocatos junior, cui poſt cauſæ patronum prius diſcurrendi munus incumbebat, dicebam aliquam deſuper habere difficultatem ex infra deducendis motivis in deciſione deſuper edita contentis, non tamen punctum, utpotè broccardicum, dici poſſe deſperatum, quin defenſionem totis viribus mereri deberet.

Nullum tamen inſinuabam conſtitui debere fundamentum in motivo repræſentationis per ſapientes de partibus inſinuato, quod ſcilicet quilibet deberet propriam matrem, ſeu ſtipitem repræſentare; Tum quia, magis communis, ac paſſim recepta propoſitio eſt, in emphyteuſi non intrare re- 2
præſentationem, ut cæteris antiquioribus allegatis habetur plenè deductum per Capyc. Latr. *deciſ. 116.* & ſæpius firmatum etiam per Rotam, præſertim *dec. 121. p. 7. rec. in Urbinaten. emphyteuſis 7. Junii 1947. cor. Ghiſlerio, deciſ. 71. p. 10. rec. Cæſenaten. emphyteuſi 15. Martii 1652. coram Meltio, deciſ. 230. par. 11. & in aliis* per adden. ad Buratt. *deciſ. 828. in fine*; Tum etiam quia conſtat, tam concedentem, quàm acquirentem habuiſſe fœminas nuptas dictorum vocatorum matres, ad effectum de quo agitur, pro extraneis, ac in rerum natura non extantibus, non quidem ex qualitate, ſeu natura emphyteuſis maſculinæ, dum fœminæ innuptæ quoque vocatæ ſunt, ſed ex partium voluntate, unde propterea dictis feminis de medio ſublatis, ubi etiam admittenda eſſet opi- 3
nio volentium, ſucceſſionem emphyteuticam regulandam eſſe ad formam inteſtatæ ſucceſſionis in quibuſcumque aliis bonis, ut ſenſus eſt Croci punctualiter de iſta quæſtione agen-

agentis *conſ.* 126, cum cujus authoritate proceſſit doctus judex de partibus, qui pro ſucceſſione in ſtirpes ad favorem Garberii ſententiaverat, adhuc tamen ſucceſſio deberet eſſe in capita.

Licet etenim apud antiquiores forenſes, & nunc etiam inter moderniores Academicos ardua ſit quæſtio pro utra-
4 que opinione habens anteſignanos Azzonem, & Accurſium, An ſucceſſio plurium ejuſdem gradus (itaut ceſſet neceſſitas repræſentandi proximiorem gradum proprii parentis defectum, ut eo mediante remotior cum proximiore concurrat) eſſe debeat in ſtirpes, vel in capita, unde plerique dicere conſueverunt Cæſarea deciſione indigere, ex cumulatis per Theſaur. *dec.*162. & Prat. *obſer.*11. Nihilominus hodie in foro, & præſertim in Rota, conſtans, & receptiſſima eſt opinio Azzonis, ut omnes ſuccedere debeant in capita, ut conſtat ex plenè deductis per Buratt. & adden. *dec.* 352. Theſaur. & Prat. *ubi ſupra, dec.*600. *p.*5. *rec. & infra allegandis deciſionibus coram Merlino.*

Mea igitur ſententia erat, & in quam cæteri devenerunt,
5 atque ita in diſputatione ſcriptum fuit, inſiſtendum eſſe ſuper puncto, à quo quæſtionis reſolutio pendebat, quod ſcilicet vocatio prædictorum ex filiabus nepotum non eſſet per unicam orationem omnium complexiva, quo caſu certum eſſet, omnes æqualiter venire, & in capita juxta text. *in l. finali, Cod. de impub. & aliis ſubſtit.* Sed eſſet per duas ſeparatas orationes, quia tunc tanta eſt portio vocatorum in una oratione, quanta eſt altera diverſæ orationis, quamvis in prima eſſent plures, in ſecunda verò minores, vel etiam unus juxta textus claros *in l. liber homo* 59. §. *Titius hæres eſto, ff. de hæredibus inſtituendis, l. interdum* 13. *in fine principii, l. Titius fundi* 11. *& l. item* 17. §. *finali, ff. eodem,* & tradunt Bart. Caſtrenſ. & cæteri communiter *in d. l. finali, Cod. de impuberibus,* ubi eſt ſedes materiæ, Mantic. *de conject. lib.* 4. *tit.*10. *nu.*6. *&* 7.

Et ex quibus juribus infertur ad materiam juriſpatronatus, in qua frequentius iſta quæſtio cadere ſolet, ut habetur apud Dec. *conſ.*122. Creſcent. *deciſ.*3. *&* 4. *de jurepatr.* Lotter. *de benef. lib.*2. *qu.*11. *nu.*127. *dec.*308. *nu.*1. *& ſeqq. par.*7. *rec.* & eſt veriſſima diſtinctio admiſſa per Rotam in punctualibus deciſionibus de hoc articulo tractantibus apud Merlin. *deciſ.*570. *&* 631. repetit. 180. *&* 278. *par.*6. *recent.* quarum prima continet ſimplicem diſcurſum ſuper utriuſque opinionis fundamentis abſque reſolutione, Altera verò, præſupponendo dictam veram diſtinctionem, continet deciſionem pro ſucceſſione in capita, ex particularibus conjecturis, & facti circumſtantiis; illis præſertim reſultantibus à verbis *pro æquali portione*; & ex prædilectione eorum, qui alias minus dilecti remanerent, & cum quo fundamento voluntatis diſponentis reſultantis ex dictis verbis pro æquali portione, vel æquipollentibus proceſſum fuit *in Aeſina fideicommiſſi* 18. *Martii* 1648. *coram Celſo inter ſuas dec.*33. *& in aliis.*

Unde dicebam, iſtam non eſſe quæſtionem juris, ſed facti, in videndo ſcilicet, an orationes eſſent duæ, vel unica, & poſito quod eſſent duæ, An concurrerent conjecturæ, vel circumſtantiæ diverſam diſponentis voluntatem oſtendentes, ob quam recedendum eſſet à regula alioquin veriſſima, utpotè in claris juribus fundata.

Verſari autem in duplicitate orationis, videbatur ſatis
6 probabiliter poſſe deduci ex dictæ conceſſionis contextu, dum ſtipulator acquiſivit primò pro ſe, & ejus filiis maſculis; Secundò in iſtorum defectum pro feminis innuptis, Et tertio, his ceſſantibus pro dictis nepotibus ex filiabus cum duabus orationibus ſeparatis, conſtitutis, ex illa dictione, *necnon*, quæ utpotè poſita inter duas perfectas orationes ſtare non dicitur continuativè, ſed inceptivè.

Tunc enim continuativè ſtare dicitur, ac diverſas orationes non conſtituit, quando præcedens oratio eſt imperfecta, ſecus autem perfectione concurrente, Alex. *conſ.*66. *num.*6. *lib.*3. Soccin. *conſ.*143. *num.*2. *lib.*3. Pariſ. *conſ.*38. *num.*26. *lib.*2. Menoch. *conſ.*111. *n.*34. *& cæteri.* Unde cum prima oratio continens vocationem Caroli Antonii, & Joannis Petronii filiorum Franciſci, & Lucretiæ, aliorumque eorum deſcendentium eſſet ſine dubio perfecta, Hinc proinde ſubſequens vocatio Pamphilii filii Caroli, & Diomedæ, aliorumque ex eis naſciturorum, novam orationem à prædicta dictione *nec non* inchoatam continere videbatur, Addita præſertim repetitione dictionis *Pro*, quæ aliàs ſuperflua, ſeu inepta eſſet, niſi novam orationem conſtitutivam diverſæ vocationis contineret.

7 Et quamvis pro excluſione duplicitatis orationis conſiderarem, ſatis urgere unicitatem verbi utramque ſtipulationem regentis, cum id attendi ſoleat ad cognoſcendum, an oratio ſit unica, vel duplex, ut *d. l. liber homo,* §. *Titius, & l. Titius, ff. de hæred. inſtit.* ac firmant congeſti per Altograd. *conſ.*54. *nu.*28. *volum.*1. Dicebam tamen, hanc non eſſe regulam certam, niſi quando aliàs utraque oratio eſſet imperfecta, ſecus ſi quælibet ſtare poteſt de per ſe, quia tunc unum verbum, quod omnes orationes regit, per ſuppletionem cenſetur in ſingulis diverſis orationibus repetitum, præſertim quia duæ alias diverſi generis perſonarum vocationes concurrunt, circa quas dubitandum non videtur eſſe ſeparatas orationes, ſingulariter, & diſcretivè perfectas; Una nempè de filiis maſculis procreandis, Altera de filiabus innuptis, & domicellis, Et nihilominus etiam iſtæ reguntur ab eodem unico verbo; *dederunt, & conceſſerunt*, quod in omnibus diverſis vocationibus repetitum cenſetur, perinde ac ſi dictum eſſet, *dederunt, & conceſſerunt pro maſculis, & his non extantibus, dederunt, & conceſſerunt pro filiabus innuptis, in quarum defectum dederunt, & conceſſerunt pro Carolo Antonio, Scipione, Joanne Petronio, & aliis naſcituris, Nec non, dederunt, & conceſſerunt pro Pamphilio, & aliis naſcituris, &c.* ut per Soccin. jun. *conſ.*142. *n. finali, & conſ.* 143. *nu.*2. *lib.*2. ſatis benè Cephal. *conſ.*87. *poſt n.*4. *&* 5. Rot. *dec.*308. *nu.*1. *par.*2. *rec.*

Quod clarè obſervabam probari ex eodem textu *in d. l. interdum* 13. *in fine principii, ff. de hæred. inſtituendis,* ubi habetur, quod ſi teſtator dicat, *Primus, & fratris mei filii æquè hæredes ſunto*, illa dictio *æquè*, cenſeri facit omnes ex virilibus vocatos, eaque detracta, textus decidit, quod *Primus* ſemiſſem, fratris filii alterum ſemiſſem habere debent, & tamen utraque vocatio ab eodem unico verbo regitur, Ergo unicitas verbi non facit perneceſſe hanc operationem, ſi aliundè colligatur, non eſſe unicam continuativam orationem.

Alterum reſultabat objectum ex vocatione perſonarum nominibus propriis, & appellativis juxta deciſiones 209. Af- 8
flicti, & 208. Capycii in propoſito punctuales, ſed dicebam illud evitari ex diverſificante facti circumſtantia, quia concluſio procedit, quoties illi qui appellativis nominibus vocati ſunt, perſonale meritum habere poſſunt, vel ſaltem ſunt affectionis capaces, quod in præſenti ceſſabat, dum non ſolum prædicti vocati fuerant, ſed omnes alii ex dictis acquirentis filiabus naſcituri, itaut nominalis expreſſio, potius demonſtrativè, tanquam de natis, quàm taxativè, ac ipſarum perſonarum intuitu ſtaret, proindeque ſtante etiam naſcendorum omnium vocatione, reſpectus potius habitus videbatur ad illorum parentes, ſeu ſtipites, quo poſito reſultat, ſucceſſionem in ſtipites potius attento cujuslibet ſtipite regulandam eſſe, ut benè Crotus *dicto conſ.*126.

Et ex qua circumſtantia reſultabat ſolutio alterius objecti inæqualitatis contra veriſimilem ſtipulatoris voluntatem, quod ſcilicet cum omnes nepotes eſſent æquali gradu conjuncti, veriſimile non eſſet, unius magis, quàm aliorum nepotum conditionem facere meliorem, atque inter eos inæqualitatem inducere, quia cum dictæ acquirentis filiæ eſſent juvenes & habiles ad plurium filiorum procreationem, incertum erat, qualis ipſarum majorem prolem habitura eſſet, atque caſus dare potuiſſet, quod mater Pamphilii plures haberet filios, quàm mater aliorum, dictaque incertitudo potius diverſam voluntatem ſuadere videbatur, quod ſcilicet acquirens ad ſolos ſtipites ſuarum filiarum æquè dilectarum reſpexerit, ut ita æqualitatem induceret.

Quod evidenter probari obſervabam ex ſubſequuta ejuſdem acquirentis obſervantia, dum moriens in ejus teſtamento æqualiter dictas filias nuptas hæredes inſtituit, non curato tunc exiſtente inæquali numero filiorum, ad quos juxta communem obſervantiam, & naturalem inſtinctum, ejus bona hæreditaria ex matribus deficientibus deventura erant, cum eadem inæqualitate, & per modum ſuccedendi in ſtirpes.

Ad contrarias authoritates Merlin. *dicta dec.* 570. *&* 631. 9
Afflict. *dec.*309. Capyc. *dec.*208. ac alias, quas prævidebatur per alteram partem deducendas fore, videbatur ex dicta ratione particularium facti circumſtantiarum poſſe reſponderi; ideoque illarum applicationem ad propoſitam facti ſpeciem negari, quia in caſu deciſionum Merlini, ultra quod concurſus non erat inter filios filiorum, ſed inter filios fratrum, concurrebant verba, *pro æquali portione*, ac etiam conjecturæ æqualitatem denotantes, quinimò prædilectionem erga eos, qui ex ſucceſſione in ſtirpes remanſiſſent minus honorati, & dilecti; Prout in caſu deciſionum Afflict. & Capycii, vocatio reſtricta erat ad certas, & determinatas perſonas Teſtatori cognitas, ac meriti, vel affectionis perſonalis capaces, nec non omnium vocatio per unicam orationem abſque dubio concepta erat.

30 Propoſita verò cauſa *ſub dicta die* 1. *Martii* 1663. contrarium reſolutum fuit, pro vocatione ſcilicet in capita, Admittendo ſiquidem diſtinctionem, an plurium vocatio, per unicam, vel diverſam orationem, concepta eſſet, credidit Rota, unicam eſſe orationem, utpotè ab uno verbo rectam, ex doctrin. Bart. communiter recepta *in l. re conjuncti, nu.*11. *&* 12. *ff. de l.* 3. ita perſiſtendo in ſola regula generali, non tamen reſpondendo dictis ponderationibus in contra-
31 rium deductis; Conſtituendo etiam potiſſimè fundamentum in dictorum nepotum vocatione nominibus propriis, & appellativis. Nil obſtante relatione ad parentes, quam efficacem Rota dicit, ubi parentum expreſſio præcedit, appellatio verò filiorum ſubſequitur, quia tunc illi principaliter conſiderati cenſentur, iſti verò propriis nominibus appellati, ſolius demonſtrationis gratia; Secus autem è converſo, ubi filii prius propriis, & appellativis nominibus exprimuntur, quia tunc ſubſequens parentum expreſſio videtur gratia demonſtrationis, Atque diſtinctionem crederem veram, quoties dictæ perſonæ taxativè fuiſſent vocatæ, itaut ad meritum perſonalem, vel ſaltem ad rationem affectionis, utpotè ad notos & ſtipulatori cognitos vocatio referri poſſet, ſecus autem ubi æqualiter cum eis naſcituri adhuc ignoti, & perſonalis meriti, vel affectionis incapaces ſunt etiam vocati, cui ponderationi pariter deciſio deſuper edita nullo pacto ſatisfacit, unde propterea deciſionis fundamenta non placebant.

Credebam tamen reſolutionem probabilem eſſe, ac à juſtitia non alienam ex alio fundamento ſupra ponderato, licèt ab alterius partis defenſoribus non deducto, neque in deciſione conſiderato, quod ſcilicet cum non ageretur de emphyteuſi maſculina, itaut ob ſexus fœminini incapacitatem, ad ſolos maſculos præciſè inveſtitura reſtringi deberet, cum præcedenter vocatæ eſſent fœminæ innuptæ, nil prohibebat conceſſionem fieri directè, & immediatè ipſis filiabus nuptis dictorum natorum, & naſcendorum cum ſucceſſiva vocatione earum filiorum, quo non facto, argumentum eſt, quod ſtipulator non ad matrum perſonas, ſed ad ipſos nepotes reſpicere voluerit.

ANNOT. AD DISC. XVII. cum duobus ſeqq.

SUper punctis, de quibus in his diſcurſibus occaſio non dedit ulteriorem diſputationem.

ROMANA BONORUM EMPHYTEUTICORUM PRO IGNATIO PETRONIO, CUM MAGDALENA, ET LUCRETIA DE AMODEIS.

Caſus reſolutus per A. C. contra Petronium.

An in emphyteuſi Eccleſiaſtica, maſculinum concipiat femininum, itaut ſub nomine filiorum, & deſcendentium, veniant etiam feminæ, & quatenus regulariter non veniant, An facultas nominandi conceſſa in defectum generationum, operetur illarum comprehenſionem, Concordia an importet novam conceſſionem, vel potius confirmationem antiquæ; Et quando primus acquirens etiam in conceſſione pacti, & providentiæ poſſit diſponere, & ſucceſſoribus præjudicare.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *An in emphyteuſi Eccleſiaſtica maſculinum concipiat fœminum, & nu.*5.
3 *Data facultate nominandi, an poſſint nominari fœminæ, alias in conceſſione non comprehenſæ.*
4 *Primus acquirens titulo oneroſo poteſt præjudicare ſucceſſoribus, etiamſi conceſſio ſit pacti, & providentiæ, & num.*9.
6 *Quando conceſſio dicatur nova, vel potius corroborativa primæ.*
7 *Declaratur concluſio, de qua n.*2. *&* 5.
8 *Tranſactio non tribuit novum titulum, ſed antiquum confirmat.*
9 *Declaratur concluſio, de qua nu.*4.
10 *De operatione clauſulæ* ad habendum.

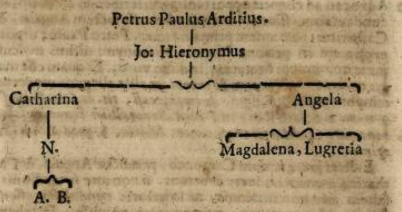

D I S C. XVIII.

JUxta ſeriem latius enarratam in voto Cantucci regiſtrato inter Rotæ deciſiones *p.*2. *div. deciſ.*125. Petrus Paulus 1
inveſtitus fuit de domo controverſa ad quartam generationem, & in defectum alicujus iſtarum, ad nominationem; Cumque huic ſucceſſiſſet Joannes Hieronymus filius, iſto defuncto abſque prole maſculina, ſuperſtitibus Catharina, & Angela filiabus, quas ubi opus eſſet, in vim facultatis ad dictam emphyteuſim nominavit. Contra hac dominus directus litem inſtituit ſuper devolutione, prætendens conceſſionem convenire ſolum maſculis, non autem fœminis, eodemque jure debuiſſe regulari nominationem, Et compromiſſa cauſa in duos arbitros, cum in iſtorum diſcordia fuiſſet electus Cantuccius Rotæ Auditor, hic juxta ſtylum Tribunalis communicato articulo Rotæ, refert ob diſcordantiam opinionum ad reſolutionem deventum non eſſe, unde proprium tantum edidit votum, in quo latiſſimè, & magiſtraliter per authoritates, & rationes probat,

Magis communem, & veram opinionem eſſe, quod in 2
emphyteuſi eccleſiaſtica maſculinum non concipit fœmininum, ideoque conceſſio facta pro filiis, nepotibus, pronepotibus &c. ſolis maſculis, non autem fœminis conveniat; Dubitat tamen de applicatione concluſionis ad factum ob diverſam partium voluntatem deſumptam ex facultate nomi- 3
nandi, quia ſi dominus voluit quemcumque extraneum poſſe nominari, Multò magis ex veriſimili præſertim recipientis intentione dicendum eſt, filias, & deſcendentes ab eis debere ſuccedere, ut latius in eodem voto, poſt cujus editionem deventum eſt ad concordiam, per quam mediante canonis augmento, & cujuſdam ſummæ ſolutione pro una vice, controverſa domus dimiſſa, ſeu denuò conceſſa fuit dictis Catharinæ, & Angelæ, earumque filiis, nepotibus, & pronepotibus.

Quibus peractis, deventum eſt inter dictas ſorores ad diviſionem omnium bonorum, iſta etiam domo comprehenſa, quæ obvenit in portionem Catharinæ cum reciproca promiſſione evictionis, itaut deſcendentes Angelæ ad dictam domum tanquam liberam valutatam aſpirare non poſſent.

Sequuta verò morte, tam Catharinæ, quàm N. ejus filiæ, ſuperſtitibus duabus iſtius filiabus, quarum jura ex ceſſione repræſentabantur per Petronium, contra iſtum dictæ domus poſſeſſorem litem inſtituerunt Magdalena, & Lucretia prædictæ Angelæ filiæ, utpotè ad emphyteuſim vocatæ ex propria perſona tanquam pronepotes Petri Pauli primi acquirentis; Et introducta cauſa coram A. C. reſtricta fuit diſputatio ad punctum; An dicta prima inveſtitura Petro Paulo conceſſa duraret necne; ſi enim non durabat, itaut concordia inita inter dominum, ac prædictas Angelam, & Catharinam cenſenda eſſet nova inveſtitura, dictæque mulieres reputandæ tanquam primæ acquirentes, dum acquiſitio non erat gratuita, ſed oneroſa, mediante ſolutione ſummæ notabilis ut ſupra, reſultabat de conſequenti, iſtas tanquam primas acquirentes titulo oneroſo, potuiſſe etiam ubi inveſtitura habet formam pacti, & providentiæ, præjudicare ſucceſſoribus, ac de bonis acquiſitis diſponere, juxta magis 4
communem, & receptam opinionem, de qua cæteris allegatis Buratt. *deciſ.*822. *numer.* 3. Merlin. *deciſ.*698. *repetit.* 741. *part.*4. *rec. to.*3. *in Cæſenat. emphyt.*23. *Jan. &* 19. *Junii* 1651. *coram Albergato* 111 *&* 168. *par.*11. *rec.* & in aliis frequenter, Secus autem ſi prima durabat, dictiſque actricibus tanquam pronepotibus conveniebat, cum tunc abſque dubio eis ex perſona propria independente ab Angela matre venientibus iſtius factum præjudicare non potuiſſet, præſertim dum in linea Catharinæ dicta prima conceſſio in perſona N. ejus filiæ quartam generationem conſtituentis jam expiraverat.

Super hoc igitur, ex parte rei conventi requiſitus, more Advo-

5 Advocati ad clientis opportunitatem ſcribendo dicebam, ſecundam conceſſionem attendendam eſſe factam Angelæ, & Catharinæ, non autem primam factam Petro Paulo; utpotè expiratam in perſona Joannis Hieronymi ultimi maſculi juxta opinionem firmatam in dicto voto; Et quam eſſe magis communem, veram & receptam aliis allegatis moderno tempore probant Fulgin. *de emphyteuſi, tit. de ſucceſſ. quæſt. 9. num. 2.* & latè Rota *in Fanen. Senogallien. bonorum ſuper bono jure 13. Martii 1646. coram Meltio, §. quod autem iſta opinio.*

Et licet juxta ſenſum Cantuccii, prædictæ Angela, & Catharina domum obtinere deberent, ſi non jure ſucceſſionis, ſaltem jure nominationis, ne inferioris conditionis eſſent filiæ quolibet extraneo, qui nominari potuiſſet, Dicebam nihilominus nominationem terminaſſe in ipſarum perſona, cum una tantum nominatio conceſſa eſſet, unde propterea ipſarum filii, & deſcendentes, aliud jus in hujuſmodi domo habere non poterant niſi illud reſultans ex dicta nova conceſſione eiſdem mulieribus facta.

6 Quam eſſe novam, & tanquam ex integro clarè deſumi videbatur. Tum ex notabili augmento canonis, qui ex ſcutis 15. auctus fuerat ad 25. Tum ex ſolutione unica vice facta pro ea obtinenda, Et clarius ex interventu novæ perſonæ ex benè firmatis per Angel. Aretin. *conſ. 41. poſt num. 13. verſ. ſed his non obſtantibus*, cujus opinionem veriorem, & recipiendam, dicebam, quoties novus actus non eſſet omninò colluſivus, & voluntariè geſtus in fraudem ſucceſſorum, quia verè alias quam ex culpa, & facto voluntario illius, qui novam inveſtituram obtinuit, devolutioni locus factus eſſet juxta diſtinctionem, de qua *in Urbevetana feud. ſub tit. de feudis, diſc. 5.* Præſertim ubi non verſamur in illis regionibus, in quibus, vel ex conſuetudine, vel ex concordiis, ſeu indultis Apoſtolicis Eccleſia non poteſt pro ſe retinere, neque aliis concedere, vel canonem augere, ſed de neceſſitate pro eodem canone, & cum eiſdem pactis renovare tenetur, quaſi quod tunc in ſubſtantia dicatur antiqua, & prima conceſſio continuare, atque renovationes ſapiant quamdam formalitatem pro faciliori probatione dominii, & ſolutione illorum laudemiorum, ſeu emolumentorum, quæ iſta occaſione ſolvi ſolent, & in quibus ſolum effectus dominii directi conſiſtere videtur, ut habetur *in Farfen. diſc. 8. & in aliis hoc tit.*

Verum ad veritatem reflectendo, ſincerè juxta conſuetam libertatem requirenti inſinuatam, ſatis de præmiſſis dubita-
7 bam durante actricum vita, qua ceſſata, quoad dominium directum dici poterat d. nova conceſſio importans alterius generationis prorogationem, ideoque concordiam cum dictis mulieribus omni poſſibili modo procurandam conſului. Licet enim juxta opinionem à Rota, & Curia receptam, vera ſit ſupradicta propoſitio quod in emphyteuſi eccleſiaſtica maſculinum non concipit fœmininum, ideoque feminæ non veniant ſub nomine *filiorum*, *nepotum*, *& pronepotum*; Attamen hæc eſt nuda juris præſumptio, contrariis probationibus, vel etiam præſumptionibus & conjecturis elidibilis, cùm non implicet, etiam emphyteuſim eccleſiaſticam poſſe feminis convenire eodem modo, quo fortius ex frequenter *hoc eod. tit.* deductis, convenire poteſt quibuſcumque extraneis, quia partium voluntati ſemper cedit quæcumque juris præſumptio.

Dictam verò voluntatem ſatis deſumi dicebam ex facultate nominandi per primum acquirentem procurata, & ſic illam capiendam eſſe, non in eo ſenſu, quod ultimus maſculus, ſicuti potuiſſet quemcumque extraneum nominare, ita potuiſſet eamdem facultatem exercere ad favorem filiarum, ſed capiendam eſſe pro conjectura voluntatis acquirentis, quod univerſum ejus ſanguinem, omneſque generationes, ſive maſculinas, ſive femininas ſub conceſſione comprehendi voluerit, dum in iſtarum defectum, de cujuſcumque etiam extranei nominatione ſibi proſpexit. Et ſic obſervabam nominationem remanere operativam, non in ſua ſpecie, & ex ejus propria virtute, ſed tamquam dictæ voluntatis conjecturam.

Et nihilominus ſufficere videbatur, ex præmiſſis rem eſſe
8 probabiliter dubiam, ut proinde ex ſubſequuta concordia, in partium voluntate non fuerit faciendi omnimodam novationem, atque ſublata de medio prima inveſtituram novam ex integro obtinere, ſed potiùs id fuerit pro antiquo jure confirmando, prout in dubio regularis eſt natura tranſactionis, quod ſcilicet tranſigens, cui res controverſa jam per eum poſſeſſa dimittitur, ut non dicatur de novo acquirere, nec illam jure novi dominii, ſeu tituli, obtinere, ſed potiùs jure tituli, ſeu dominii antiqui ita magis confirmati per remotionem illius obſtaculi, ſeu timoris, quem dubius litis eventus inferebat *ad communiter not. in l. pro fundo, C. de tranſact.* & habetur hoc tit. ac alibi frequenter, quoniam eſt concluſio & vera & recepta.

Alia enim ratione accedente, quod juxta claram diſpoſitionem text. *in l. fin. C. de novat.* hodie novatio non præſumitur niſi expreſsè dicatur, vel niſi omnimoda incompatibilitas vicem expreſſionis habendo illam inducat ex cumulatis per Amat. *var. reſol. c. 50.* Capyc. Latr. *conſult. 120. & paſſim*. Et ex motivo, poſt plures diſputationes, tandem per ſcribentes pro actricibus prius in levioribus evagantes deducto, ita judicatum fuit, atque juſta mihi viſa eſt reſolutio, quam credo anſam dediſſe honeſtæ concordiæ.

Occaſione autem præmiſſa diſputandi, ex parte agentium excitatum fuit motivum, quod ubi etiam expirata prima conceſſione facta Petro Paulo, Angela & Catharina tamquam novæ acquirentes cenſendæ forent, adhuc tamen dum inveſtitura habebat formam pacti & providentiæ, non potuerant filiis & aliis in ea vocatis præjudicare, quia concluſio de primo acquirente titulo oneroſo, ut ſucceſſoribus præjudicare poſſit, procedere debeat, ubi eſt pater habens filios 9 in poteſtate. Tum ex regula quod pater ſtipulando pro filiis contemplari eos cenſeatur tamquam hæredes, juxta receptam traditionem gloſ. & Bartoli *in l. ſi ſtipulatus, §. pactus ne peteret, ff. de pactis*. Tum ex altera viva ratione, quod cum inter patrem & filium donatio conſiſtere non valeat totum quod filius ex patris providentia obtinet, dicatur peculium profectitium in ejuſdem patris dominio & libera diſpoſitione perſeverans, ex iis quæ latè in propoſito habentur deducta in Romana donationis pro creditoribus de Jordanis *ſub tit. de donationibus*, ac etiam *ſub tit. de feud. in Parmen. feudi, diſc. 12.* Secus autem ubi eſt mater, vel extraneus, quia utraque ratione ceſſante, cum ſtipulatio pro aliis implicitam contineat donationem à jure non prohibitam, dicta diſponendi, ſeu præjudicandi facultas competere primo acquirenti qui ſit pater, non intrat, ex iis quæ habentur in ſpecie deducta per Gratian. *diſcept. 405.* quod etiam habetur firmatum in materia juriſpatronatus, aliis allegatis *deciſ. 37. par. 7. rec. nu. 2. cum ſeqq. & in Cortonen. Capellaniæ 7. Junii 1649. & 23. Januarii 1651. coram Meltio*, quarum prima eſt *dec. 316. par. 10. rec. & altera 107. p. 11.*

Iſtud motivum in propoſita facti ſpecie, facili negotio ſuperabile mihi videbatur, quoniam dicta nova conceſſio per concordiam ut ſupra facta, continebat expreſſam facultatem diſponendi reſultantem etiam ex clauſula *ad habendum*, de qua quicquid ſit in ordine ad præjudicium domini poſt finitam inveſtituram, ſive in ordine ad facultatem ſucceſſorum quoties cadere poteſt dubitatio, num percutiat ſolum pri- 10 mum acquirentem, & non alios ut alibi *hoc eod. tit. & in Aſten. ſeu Taurinen. ſub tit. de feud. diſc. 108.* dubitandum non eſt, eam facere conſuetam operationem in primo acquirente ita per hujuſmodi clauſulæ interpretationem declarante, noluiſſe per ſtipulationem pro filiis, vel aliis, eis irrevocabiliter donare, cum paſſim detur operatio dictæ clauſulæ in primo acquirente, quamvis in ſucceſſoribus non eſſet operativa.

Circumſcripta verò dicta circumſtantia, vel ſimili, diverſam acquirentis voluntatem ut ſupra oſtendente, conſiderabam motivum non levem inferre difficultatem, maturiori tamen judicio ſuper eo reſervato, quando caſus controverſiæ præberet diſputandi occaſionem, cùm iſta cauſa ad diſputationis trutinam redacta non ſit.

URBINATEN.
PRO PETRO MATTHÆO MAGGIO CUM THEODORA MAGGIA AMITA.

Reſponſum pro veritate extra Curiam.

De præſentatione, An detur in emphyteuſi, & de concordia inter Epiſcopum & Civitatem Urbini ſuper facultate diſponendi quomodo intelligatur: Et an moriens poſſit in præjudicium proximioris cui ex inveſtitura debita eſt ſucceſſio, diſponere in extraneum, vel remotiorem.

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſiæ.*
2 *Quod qualitas hæreditaria obſtet necne venienti ex propria perſona.*
3 *De concordia Urbini circa facultatem diſponendi.*

4 *Caſus, in quo datur repræſentatio in emphyteuſi regulariter prohibita.*
5 *De ratione conſuetudinum, vel concordiarum alterantium antiquas formulas & facientium bona emphyteutica alienabilia.*
6 *An ut intret concordia, requiratur licentia domini.*

Guglielmus
|
Julius
|
Guglielmus junior, Theodora, Eliſabeth
|
Petrus Matthæus

D I S C. XIX.

Facta per Epiſcopum Urbini conceſſione bonorum, de quibus erat controverſia, Guglielmo ſeniori ad tres generationes (ſub quibus, non urgentibus contrariis conje-
1 cturis de jure probabilius eſt, activam ipſius acquirentis comprehendi, itaut nepotes non egrederetur,) Cum bona in Guglielmum juniorem nepotem, & ſucceſſivè de ultima generatione obveniſſent, atque hic ſine filiis deceſſiſſet, ſuperſtitibus Theodora ſorore & Petro Matthæo ex altera ſorore prædefuncta nepote, quos in ejus teſtamento etiam in hujuſmodi bonis æqualiter hæredes inſtituit. Orta eſt inter iſtas partes controverſia ſuper dictorum bonorum emphyteuticorum ſucceſſione, prætendente Theodora, ſibi ſoli utpotè de tertia generatione, & inveſtitura comprehenſæ convenire, excluſo Petro Matthæo pronepote, non obſtante teſtamento dicti Guglielmi, quia cum inveſtitura haberet formam pacti & providentiæ, prohibitum erat emphyteutæ, qui non eſſet primus acquirens ex cauſa oneroſa diſponere in præjudicium vocatorum à lege inveſtituræ ex propria perſona independenter à defuncto venientium, & ſuper hoc copioſæ, nimiſque elaboratæ allegationes de partibus tranſmiſſæ fuerunt.

Pro veritate interrogatus, præſupponendo Theodoram, vel nullatenus, vel nulliter Guglielmi fratris hæreditatem adiiſſe, itaut ſibi non obſtaret qualitas hæreditaria diſponentis, qua concurrente caſus erat extra controverſiam contrà actricem, quoniam hodie tanquam abſoluta recepta eſt concluſio derivata ex text. *in l. cum à matre, C. de rei vendic. &*
2 *l. vindicantem, ff. de eviction.* ut hæres teneatur ſervare factum defuncti præciſè, etiam in juribus ex propria perſona competentibus, non obſtante beneficio inventarii, quatenus vires hæreditariæ ſuppetant, & pro quarum ſufficientia in dubiò eſt præſumptio, donec redditis rationibus de contrario per ipſum doceatur, limitata ſolum concluſione prædicta, vel in feudis utriuſque Siciliæ Regnorum propter obſtaculum Conſtitutionis *Conſtitutionem divæ mem.* per quam etiam ipſimet alienanti ob defectum Regii aſſenſus adverſus proprium factum venire conceditur, ſive exceptis illis caſibus, ſeu bonis, in quibus expreſſa homini, vel legis reſiſtentia concurrat, itaut etiam ipſimet facienti, vel hæredi de jure venire concedatur, ut ſuis congruis locis ſæpiùs habetur, & in quarum limitationum caſu verſari facti circumſtantiæ non ſuadebant, ideoque dicebam de hoc puncto validæ aditionis hæreditatis utpotè præjudiciali, ac omnem quæſtionem dirimente, congruum eſſe priùs inſpicere.

Verùm procedendo etiam cum dicto præſuppoſito, hujuſmodi hæreditariæ qualitatis ceſſantis, Reſpondi quod licet in puncto juris, ſolaque ejus diſpoſitione attenta, pro Theodora conſulentes fundatè loquerentur, quia indubitatum eſt, feudatarium, vel emphyteutam, eo modo quo non poteſt fideicommiſſarius, quoties non eſt primus acquirens ex cauſa oneroſa, & conceſſio habet formam pacti & providentiæ, non poſſe in extraneos, vel remotiores diſponere in præjudicium vocatorum ex lege inveſtituræ.

Attamen contrarium in propoſita facti ſpecie dicendum veniebat, ſtante antiqua concordia inter Epiſcopum & Cle-
3 rum ex una, & Commune Urbini ex altera, de qua agunt Caſtrenſ. *conſ. 244. nu. 3. l. 2.* Corbul. *de cauſ. privationis ob mortem civilem, nu. 55. cum ſeqq.* & cæteri deducti per Rotam *in Urbinaten. emphyteuſi 7. Junii 1647. coram Ghiſlerio, dec. 61. par. 10. rec.* per quam concordiam inducta eſt Eccleſiæ neceſſitas concedendi renovationes illis, qui ab inteſtato, vel ex teſtamento, quamvis extranei ſuccederent perſonæ defunctæ, itaut per eam certè reddatur opinio Romani, & Aldobrandi ac aliorum, de quibus *in Forolivien. hoc tit. diſc. 3.* quod ſcilicet jus petendi renovationem reſidere dicatur in perſona ultimi morientis, & non competat niſi hæredi ſuccedenti in univerſum jus morientis, ejuſque perſonam proindè repræſentanti; Et qua concordia ſtante admittitur *in d. Urbinaten. coram Ghiſlerio* æqualis concurſus nepotis cùm patruo, vel amita, quamvis de jure ex denegata in emphyteuſi repræſentatione dari non deberet, ſolumque in eo caſu nepos excluditur, ex eo quod non eſſet de civibus, vel incolis Urbinatenſibus, quibus tantùm concordia ſuffragatur.

Ex iſta enim antiqua conventione inducente neceſſita- 4 tem renovationis erga quemcumque hæredem, clarè inductam dicebam alterationem, ſeu corruptionem illius naturæ, quam antiqua inveſtituræ formula importabat, itaut non ampliùs pacti & providentiæ, ſed merè hæreditaria cenſenda eſſet, proindeque bona, redacta ad inſtar allodialium, effecta ſunt liberæ diſpoſitionis, eodem modo quo ex ſatis rationabili, quinimò neceſſario commercii motivo, ita ex conſuetudine introductum eſt in Abbatia Farfenſi & in Epiſcopatu Mantuano, & per Bonifacinam in Lombardia, ut ſæpius in præcedentibus, *ac in Mantuana feudi, tit. de feudis, diſc. 9. & 10.*

Cùm etenim major pars bonorum iſtarum Regionum in 5 hujuſmodi ſpecie conſiſtat, ſatis inermem ac infelicem vitam habitatores ducere cogerentur, ſi cum rigoroſis terminis juris communis procedendum eſſet, quia commercium eſſet eis omninò interdictum; Alia etiam non convincenti, attamen probabili ratione concurrente, famam eſſe quod bona fuerint de antiquo dominio privatorum, ab iſtis ob temporum calamitates data Eccleſiis in protectionem, ab eiſdem tamen ſub hac lege recipienda, ut expreſsè declaratur in motu proprio conceſſo per Urbanum VIII. pro eodem ſtatu Urbini regiſtrato *poſt dec. 7.* apud Paitellum.

Et quamvis eadem concordia diſponat, hujuſmodi reno- 6 vationis neceſſitatem intelligi debere favore illorum, in quos poſſeſſor de Epiſcopi, ſeu alterius domini licentia diſpoſuerit, unde propterea ſcribentes pro Theodora, pro excludendo hujuſmodi concordiæ beneficio, magnam ac totam vim in hujuſmodi licentiæ defectu conſtituebant. Nihilominus dicebam, quod cum ex præmiſſis, bona hæc mere hæreditaria, & liberæ diſpoſitionis, ad inſtar allodialium effecta ſint, licentia Domini reſervata cenſetur pro ſolo ejus jure conſervando, & ne ipſo ignaro bona tranſeant ad perſonas prohibitas, vel in concordia non comprehenſas, ſive pro conſecutione laudemiorum & emolumentorum, quæ per ſucceſſores pro renovatione debentur, non inde tamen inferri poſſe, quod ſucceſſores de neceſſitate hæreditariam qualitatem habere debentes, de hujuſmodi defectu poſſint objicere, ut à ſimili ponderatur per Rotam *dec. 196. nu. 16.* poſt Zacch. *de oblig. Camer.* ac habetur etiam deductum in dicta *Mantuana, ſub tit. de feudis*, & in dicta Farfen. *hoc tit. diſc. 8.*

Quod clarè comprobari dicebam ex eo, quod concordia inducit renovationis neceſſitatem, etiam erga hæredem ab inteſtato, qui poteſt eſſe de cognatis, & non comprehenſis in inveſtitura, & tamen reſpectu iſtorum, verificabilis non eſt caſus præcedentis licentiæ; Et quamvis pro hujuſmodi licentiæ neceſſitate adduceretur authoritas Corbuli *de devolutione ob lineam finitam, ampliatione 9.* Obſervabam tamen, illum non diſtinguere inter præjudicium domini & ſucceſſorum, neque ad iſtos terminos deſcendere, ſed cum terminis generalibus procedere. Et hanc dicebam mihi videri veritatem æquitatis etiam aſſiſtentiam habentem, cùm non ageretur de incluſione extranei ad excluſionem conjuncti, ſed de ſatis prudenti & rationabili diſpoſitione inductiva æqualitatis, juxta juris communis diſpoſitionem, itaut morientis judicium, aliud in effectu non operaretur, niſi remotionem illius rigoris, quem magis communis & recepta DD. traditio induxit in excludenda repræſentatione in emphyteuſi; Et de iſta tranſactione habetur in alia Urbinaten. *diſc. 26.*

RAVENNATEN. EMPHYTEUSIS
PRO ANDREA EMO VENETO CUM MARCO ANTONIO GORDIO CANONICO RAVENNATEN.

Caſus deciſus per Rotam ad favorem Emi, & deinde ſopitus per concordiam.

De concordia Ravennaten. circa facultatem diſponendi de bonis emphyteuticis, quomodo intelligenda ſit, quas conceſſiones illa comprehendat, Et an locum habeat cum forenſibus, qui

non

non ſint cives Ravennatenſes, Et quid ubi in
inveſtitura habetur ad eam relatio. Et aliqua de
jure accreſcendi.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *In emphyteuſi non habet locum jus accreſcendi.*
3 *Ex quibus deducatur vocatio omnium in ſolidum, & præſertim de dictione* cujuslibet.
4 *In bonis concedi ſolitis non requiruntur ſolemnitates, ſed non poteſt ſolitum alterari.*
5 *De ſolemnitatum præſumptione ex lapſu temporis.*
6 *Tranſactio non tribuit jus de novo, ſed confirmat jus antiquum.*
7 *De concordia Ravennaten. per quam bona emphyteutica redacta ſunt ad inſtar allodialium.*
8 *In quibus caſibus concordia non intret.*
9 *An ex prohibitione alienationis ceſſet concordia.*
10 *An concordia reſpiciat ſolum intereſſe domini, vel etiam agnatorum.*
11 *Quando dicatur necnè expirata conceſſio, ad effectum ut concordia non intret, una linea defecta, durat alia.*
12 *De bono intellectu concordiæ.*
13 *Concordia non intrat in caſu mixto duplicis prohibitionis.*
14 *Diſpoſitio de ſimplici non capit mixtum.*
15 *Conſuetudines, vel conventiones ſuper facultate alienandi ſtrictè intelligendæ ſunt.*
16 *Concordia loquitur de civibus, & quid de forenſibus.*
17 *An concordia capiat conceſſiones poſtea factas.*

N. de Georgiis.

Magdaluccia — Canciana nupta Emo

Petrus — Andreas

Jo: Baptiſta — Georgius

Petrus — Andreas

Eliſabetha

Stephanus qui alienavit in Gordium.

DISC. XX.

1 PEr viam tranſactionis, Abbas S. Mariæ in Coſmedin
Ravennæ, de anno 1525. renovavit antiquam emphy-
teuſim, prædictis Magdalucciæ & Cancianæ *pro ſeipſis, &*
cujuslibet earum filiis & deſcendentibus maſculis, & in eo-
rum defectum pro maſculis ex prole fœminina, cum pacto
non alienandi ſine licentia Abbatis, neque relinquendi loco
pio, & cum alio pacto, quod ipſi inveſtiti & deſcendentes,
emphyteuſi durante, gaudere & potiri valeant beneficio con-
cordiæ Ravennaten.
Defecit linea Magdalucciæ in Stephano, qui moriens he-
redem ſcripſit Gordium, unde triangularis quæſtio orta eſt,
inter Abbatem prætendentem dictæ portionis bonorum de-
volutionem, Andream Emum deſcendentem Cancianæ,
prætendentem eamdem defectam portionem ex jure accre-
ſcendi, vel non decreſcendi, Et dictum Gordium extra-
neum, prætendentem ab ultimo de linea diſponi potuiſſe ad
ejus favorem in vim concordiæ Ravennaten.
Unde aſſumpta diſputatione in Rota, pro Emo *ſub die 9.*
Decembris 1658. coram Albergato, confirmando ſententiam
locum tenentis Cardinalis Legati Ravennæ, reſponſum fuit,
excludendo prætenſionem Abbatis, ex fundamento juris ac-
2 creſcendi, quod licet in emphyteuſi locum non habeat, ex
copioſè deductis *in alia Ravennaten. dec.176. par.5. rec.* ubi
cumulantur concordantes, & eſt deductum *in Mutinen. feu-*
di, ſub tit. de feudis, diſc.8.
Nihilominus ceſſat hæc regula, quoties conceſſio facta eſt
pluribus, & cuilibet eorum, quaſi quod dictio prædicta *cu-*
juslibet operetur omnium vocationem in ſolidum, ex dedu-
3 ctis per Mantic. *de tacit. lib.22. tit.34. nu.28.* Mareſcot. *lib.1.*
var. reſol.75. n.3. cum ſequ. dec.192. nu.1. & per tot. p.4. rec. to.
2. Forolivien. ſeu nullius Caſtrorum 14. *Martii* 1657. *coram*
eodem Albergato cum aliis in hujus cauſæ deciſione.
Et quamvis ex parte Abbatis, non improbabiliter præten-
deretur dictionem prædictam *cujuslibet*, non fuiſſe appoſi-
tam inter dictas primas conceſſionarias, ſed percutere per-
ſonas filiorum cujuslibet ipſarum, Nihilominus Rota ſe-
quendo *dictam dec.192. p.4. to.2.* ac firmatam *in Bonon. de Er-*
culanis 17. Maji 1645. coram Peutingerio, credidit quod
dùm deſcendentes ex una ipſarum veniunt, debeat eis pro-
deſſe, quod mihi non omnino tutum videbatur, quia dum
dictio prædicta ſtat diſtributivè, apta erit operari ſolidi con-
ceſſionem, & conſequenter jus accreſcendi, vel non decre-
ſcendi in qualibet portione diſtinctè, & de per ſe conſidera-
ta in cujuslibet lineæ deſcendentibus, non autem de linea ad
lineam, cum duæ primæ mulieres duas diverſas lineas con-
ſtituentes, non eſſent cum dicta dictione conjunctæ; Unde
propterea in frequentibus diſputationibus habitis cum Gor-
dio, facilius inclinavi ad conſulendam concordiam, qua
mediante præſens controverſia ſopita fuit, ne Abbas, qui
jam dictæ reſolutioni acquieſcebat, denuò excitaretur, &
utrumque contendentem repelleret.
Adducebatur etiam pro parte Abbatis conſiderabile mo-
tivum, quod dictio *cujuslibet* non contineretur in antiquis
inveſtituris, unde propterea adjici non potuerit in iſta, cum
receptiſſima hodie propoſitio ſit, quod quamvis in bonis 4
concedi ſolitis non requirantur ſolemnitates præſcriptæ per
Extravagan. Ambitioſæ, attamen id procedat, dummodo
ſolitum non alteretur in Eccleſiæ præjudicium, alias altera-
tione præjudiciali accedente, juxta opinionem in Rota &
Curia paſſim receptam, nedum vitiatur ſola pars alterati-
va ut aliqui putant, ſed corruit totus actus, itaut utile per
inutile vitiatum remaneat.
Verum objectum, abſque neceſſitate aſſumendi altiores
inſpectiones, de facili ſublatum fuit cum præſumptione ſo-
lemnitatum reſultante à lapſu temporis antiquiſſimi cum ob-
ſervantia, non obſtante moderna Conſtitutione *Urbani* 5
VIII. edita de anno 1641. quæ fortè potius ex intelligentia
per Rotam attributa, quam ex Papæ intentione, ut ego ex
relatione unius ex Officialibus, qui dictam Conſtitutionem
efformarunt, audivi, in hujuſmodi privatis contractibus &
conceſſionibus ſubſtulit præſumptionem alias de jure reſul-
tantem ex ſola tricennali obſervantia, cum in propoſita fa-
cti ſpecie accederet etiam centenaria in eadem Urbana
Conſtitutione expreſsè præſervata, unde de plano omnis
difficultas ceſſabat ex facto.
Ponderabam etiam, quatenus Abbatis prætenſio excita-
retur, pro ſubſtinendo jure accreſcendi, ſeu non decreſcen-
di reſultante ex operatione prædictæ dictionis *cujuslibet*
quamvis malè adjectæ, ſpectandum eſſe, quod non verſaba-
mur in omninò nova conceſſione ab initio facta duobus
perſonis, duas diverſas lineas conſtituentibus, itaut finge-
rentur duæ omninò ſeparatæ conceſſiones in eadem ſcri-
ptura contentæ, quæ eſt ratio regulariter excluſiva juris ac-
creſcendi, quoniam conceſſio fuerat per viam concordiæ
ſuper lite vertente inter Abbatem & dictas ſorores, præten-
dentes continuationem conceſſionis uni ex earum parenti-
bus alias factæ, qua præcedente conceſſione attenta, unica
erat linea ab uno ſtipite derivata, utriuſque ſororis comple- 6
xiva, cum tranſactionis natura ſit, non efformare jus de no-
vo, ſed confirmare jus antiquum, ac tollere obſtaculum, ſeu
dubietatem proprii juris ex litis eventu reſultantem, ut per
Doctores *in l. pro fundo, C. de tranſact.* præſertim, Bar. Caſtr.
& Jaſ. Suar. *alleg.19.* Molin. *de primog. lib.4. cap.9. nu.22. in*
fin. ubi Add. Noguerol. *alleg.37. num.4.* Rot. *deciſ.306. nu.6.*
part.5. rec. & ſæpius, unde iſta potius ponderatione atten-
ta, quam altera in deciſione deducta, probabilem dicebam
Abbatis excluſionem.
Quo verò ad controverſiam inter Emum & Gordium
extraneum, cum inveſtituræ formula eſſet ſine dubio pacti
& providentiæ, non dubitabatur, non potuiſſe in agnati
præjudicium alienationem fieri in extraneum. Verum diffi-
cultas conſiſtebat in concordia Ravennatenſi, per quam
hujuſmodi bona redacta ſunt ad inſtar allodialium, itaut de
illis quomodilibet diſponi valeat, ut habetur in Ravennaten.
bonor. 27. Maii 1651. coram Cerro, & firmant in ſpecie de 7
iſta concordia loquentes Ancharan. *conſ.125.* Pariſ. *conſ.*
108. *lib.1. & conſ.22. lib.2.* latè Marcabrun. *conſ.26.* Rot.
dec.6. part.4. rec. tom.2.
Rota in dicta deciſione tria canonizavit fundamenta, ex 8
quibus credidit concordiam non intrare, Primò quia DD.
& deciſiones loquuntur, quando forma inveſtituræ non re-
pugnat tenori concordiæ, ſecus dicta repugnantia acceden-
te, ut in præſenti, dum expreſsè prohibita erat venditio,
donatio, vel permutatio, ſeu aliquis contractus, qui de
directo repugnat concordiæ, allegando Ancharan. *conſ.421.*
nu.4.

nu.4. Aretin. *conſ.124. in princip. & nu.17.* & in his terminis
ſpecialibus duas deciſiones Ravennaten. domus 14. Junii
1649. & 17. Martii 1651. coram Rojas *inter ſuas deciſ.* 402.
& 444.
Secundò quod conceſſio uſus concordiæ intelligi debet
in præjudicium Eccleſiæ concedentis, non autem aliorum
vocatorum juxta *dec.750. nu.3. part.3. recent.* Et tertiò uſum
concordiæ limitatè conceſſum fuiſſe durante emphyteuſi,
quæ quoad lineam Magdalucciæ jam finita erat, ut ponde-
ratur in ſimilibus terminis per Rot. *dec.86. part.5. recen.* quę
loquitur de emphyteuſi Abbatię Farfenſis, quod licet ex con-
ſuetudine illa bona redacta ſint ad inſtar allodialium, intelli-
gitur tamen inveſtitura durante, Secus autem ea finita, de
qua deciſione ejuſque vero intellectu habetur in Farfen. *hoc*
eodem diſcurſ. Edita dicta deciſione, & Gordio non acquie-
ſcente, ſed mordicus pro ejus revocatione inſiſtente, nova-
que proinde diſputatione aſſumpta in congreſſu, quem ego
9 & cæteri pro Emo ſcribentes habuimus, examinando dictæ
deciſionis fundamenta, ſatis dubitabamus de ſubſiſtentia
primi, repugnantia enim inveſtituræ cum concordia, re-
ctè procedere poſſet, quando in eadem inveſtitura de ipſius
concordiæ uſu expreſsè non ageretur, quaſi quod per alie-
nationis, ſeu diſpoſitionis prohibitionem ita ex partium con-
ſenſu & voluntate prædictæ concordiæ beneficio renuntia-
tum ſit, ſed cum in eadem inveſtitura expreſsè diceretur,
conceſſionarios potiri poſſe & debere ejuſdem concordiæ
beneficio, impoſſibile videbatur, ut argumentum tacitè re-
ſultans ex prohibitione alienationis, deſtruere conventio-
nem expreſſam, & literalem, ideoque potius dicta prohibi-
tio referenda erat ad jus, ſeu intereſſe Eccleſiæ pro ſolutione
laudemii, ſeu alterius recognitionis in caſu alienationis, cum
ſic & non alias tolli dicatur repugnantia, ſive incompatibili-
tas manifeſta, unde concludebatur in hoc primo fundamen-
to utpotè minus tuto, nihil, vel parum inſiſtendum eſſe.
Secundum fundamentum, quod conceſſio uſus dictæ con-
cordiæ intelligi deberet in ſolum præjudicium Eccleſiæ con-
10 cedentis, non autem agnatorum, pariter videbatur parum
tutum, ita ſimpliciter & genericè ſumptum, Tum ob repu-
gnantiam cum dicta prohibitione alienationis, Tum etiam
quia hujuſmodi conſuetudines, vel conventiones reducen-
tes bona emphyteutica ad formam allodialium cum libera
facultate diſponendi, utpotè fundatæ in commercii neceſſa-
ria libertate, æque percutiunt præjudicium & intereſſe do-
mini, ac illud agnatorum; Quinimò facilius diſponendi li-
bertas inducitur in præjudicium agnatorum quam ipſius do-
mini, ut conſtat ex conſuetudine Farfen. de qua *d. dec.86. p.*
5. rec. & in Farfen. *hoc tit. diſc 8. ac in aliis frequenter.*
Et de conſimili conſuetudine Mantuana *ſub tit. de feudis*
in Mantuana feudi, diſc.9. & 10. præſertim clarius, dum in
hac inveſtitura uſus concordiæ expreſsè reſtrictus erat, *em-*
phyteuſi durante, ex qua reſtrictione clarè deſumebatur, Ec-
cleſiam voluiſſe potius ejus præjudicium præſervare, ac vel-
le concordiam operativam manere pro ſolo tempore duran-
tis inveſtituræ, quando diſpoſitio in effectu aliud non con-
tinebat præjudicium niſi illud agnatorum.
Solidius fundamentum credebatur tertium, ex eo quod fa-
cultas utendi dictæ concordiæ beneficio reſtricta eſſet ad
tempus durantis emphyteuſis jam in dicta linea expiratæ; Et
quamvis per alteram partem replicaretur id eſſe intelligen-
dum de omnimoda ceſſatione inveſtituræ per utriuſque li-
11 neæ defectum. Replicabatur tamen in ulterioribus diſputa-
tionibus, ex hac parte (& meo judicio benè) quod cum
conceſſio facta eſſet ab initio, duabus perſonis, duas diverſas
lineas conſtituentibus, quamvis inter eas ex dictione *cujus-*
libet, ob circumſtantiam originis, à qua conceſſio derivati-
va intraret jus accreſcendi, vel non decreſcendi, ut ſuprà, at-
tamen cenſentur duæ diverſæ conceſſiones in eadem ſcri-
ptura, ſeu inveſtitura contentæ cum quadam ſubſtitutione
ſuperſtitis in portione deficientis, itaut iſta conceſſione ex-
pirata, fingatur Dominum, per voluntatem ex tunc de-
claratam, denuò & tamquam per viam novæ conceſſionis,
alteri lineæ conceſſiſſe, ut per Jaſ. *conſ.117. volum.4.* Decian.
conſ.73. n.15. vol.2. ubi n.13. obſervat, quod dicenda eſt quę-
dam tacita ſubſtitutio, Honded. *conſ.54. nu.25. & ſeqq. vol.1.*
Fulgin. *tit. de contract. emphyteuſ. qu.34. nu.42.* benè Mantica
de tacitis, lib.22. tit.34. n.21. & 22. unde reſpectu domini, &
ad impediendam devolutionem, quæ alias de portione de-
fecta regulariter ſequi deberet, ex deductis per Fulgin. *dict.*
q.42. n.10. cum ſeqq. & tit. de ſucceſſione, q.20. nu.2. Bellon.
jun. *de jure accreſcendi, c.7. q.66.* dici poteſt eamdem inveſtitu-
ram durare, non autem reſpectu lineæ defectæ, cujus reſpe-
ctu omnino extincta remanet.
Proindeque beneficium concordię rectè ſuffragari poteſt,
etiam ad effectum diſponendi per ultimam voluntatem con-
ceſſione durante, poſſeſſori habenti legitimum ſucceſſorem, 12
cui tantum injuria, ſeu præjudicium fieri dicatur, ſecus au-
tem, ubi eſt ultimus de ſucceſſore deſperatus, & præſertim
dum morti proximus, & per actus ultimę voluntatis effe-
ctum ſortituros poſt ejus mortem, Tunc etenim non ſo-
lum intrat ratio prohibitionis reſultans *ex gloſ. magiſtrali in*
cap.1. §. ſed & res, per quos fiat inveſtitura, ubi Iſern. Bald.
Alvarot. *& cæteri, de quibus plene in Senogallien. Caſtrorum,*
ſub tit. de feudis, diſc.1. ubi firmatur, facultatem ſubinfeu-
dandi ex conceſſione legis, vel hominis feudatario compe-
tentem, exercibilem non eſſe, dum eſt in ſtatu deſperatæ ſuc-
ceſſionis; Sed altera ratio fortior, quod diſponendo, ut in
præſenti per ultimam voluntatem, cum hæc non ſit opera-
tiva, niſi poſt diſponentis mortem, eſt conferre effectum
diſpoſitionis in tempus inhabile, & quando jus diſponentis
jam expiraverat.
Quodque concordia intelligi debeat in caſu ſimplici, con-
ceſſionis ſcilicet factæ alicui pro ſe & ſuo ſanguine ac de-
ſcendentia, & quando unum tantum concurrit obſtaculum
reſultans à formula pacti & providentiæ, non autem in ca- 13
ſu mixto duplicis prohibitionis, quarum una reſultat à di-
cta formula in perſonis ejuſdem lineæ propriæ, altera verò
reſultabat à jure accreſcendi ad favorem perſonarum extra-
nearum diverſę lineæ per viam ſubſtitutionis, ſeu novæ con-
ceſſionis ex tunc factæ ut ſupra, in puncto juris verius om-
ninò dicebam. Tum ex recepto juris axiomate latè exorna-
to per Barboſ. *axiom.152. n.11. & 12.* ut diſpoſitio legis, vel
hominis loquens de ſimplici non capiat caſum mixtum,
quod etiam procedere in contractibus firmant Add. *ad deciſ.*
131. *n.169. par.4. rec. tom.2.* Tum clarius, quia facilius con- 14
ceditur, ut quis proprio ſanguini præjudicare valeat, quam
tertio extraneo, ex ea ſatis congrua & naturali ratione,
quod difficilius quis inducitur ad diſponendum in extra-
neos, ut propriam ſobolem, deſcendentiam, vel agna-
tionem privet, facillimè verò id faciat ad excludendum ex-
traneum, cui jus accreſcendi, non ex legis, ſed ipſius ex-
tranei proviſione, ſeu ſtipulatione quæſitum penitus inane
remaneret.
Hujuſmodi autem conſuetudines, vel conventiones ſu-
per alienabilitate, contra regularem bonorum naturam, ſtri-
ctiſſimè intelligendæ ſunt, neque ſuos terminos præciſos e- 15
grediuntur, ac ſufficit quod in aliquo etiam modico rema-
neant operativæ, non de facili extendendæ, Roſenthal. *de*
feud. c.9. concl.58. n.19. 26. & 31. benè Cyriac. *contr.23. n.22.*
& ſeqq. & contr.377. n.3. cum ſeqq. Et de conſimili conſuetu-
dine inducente facultatem diſponendi de feudalibus, vel em-
phyteuticis, ut ſit operativa in remotione unius, non autem
duplicis obſtaculi, Cyriac. *d. contr.23.* & eſt plenè deductum
in dicta Mantuana feudi, ſub tit. de feudis, diſc.9. & 10.
Unde expendendo ſingulas authoritates de hujuſmodi
concordia Ravennatenſi loquentes & ſuperius allegatas, ob-
ſervabam omnes, excepto Marcabruno, loqui de caſu ſim-
plici, non autem de mixto, in cujus terminis loquitur Corn.
conſ.165. nu.7. cum ſeqq. & n.12. cum ſeqq. vol.2. ubi in ſpecie
decidit pro vocatis alterius lineæ ſuperſtitis in excluſionem
hæredis extranei ultimi de linea defecta, quod etiam pro-
bari dicebam authoritate Lardechii *conſ. 1. n.20. cum ſeqq.* &
Ruin. *conſ.169. num.12. vol.1.* ubi diſtinguunt, an conceſſio
facta ſit uni tantum lineam conſtituenti, cujus præjudicium 16
alienandi facultas concernat, vel facta ſit pluribus diverſas
lineas conſtituentibus.
Eoque magis præmiſſa vera eſſe dicebam, quia dictæ con-
ceſſionariæ tamquam forenſes non erant comprehenſæ ſub
dicta concordia, expreſsè loquente de civibus Ravennaten-
ſibus, unde cum eorum habilitatio proveniat à ſola conceſ-
ſione Abbatis, intelligenda erat in ſolum ipſius concedentis
præjudicium, ut firmat hujus cauſæ deciſio ut ſupra, & bene
Bald. *conſ.465. lib.5.* Roſenthal. *de feud. cap.2. concl.37. n. ult.*
Rota *deciſ.750. nu.3. & ſeqq. part. 3. rec* & poſt Giovagnon.
conſ.44. lib.2. in quo fundamento ſatis inſiſtebant cæteri pro
hac parte ſcribentes, Et quamvis ego non omninò tutum
reputarem ut ſupra, ſatis tamen conſiderabilem hanc cir-
cumſtantiam credebam in ordine ad ſtrictiorem dictæ facul-
tatis intelligentiam.
Demum ex hac parte aliud ponderatur motivum, quod
concordia non capiat conceſſiones poſtea factas, ut firmatur
apud Merlin. *dec.86.* canonizata in dicta Ravennat. domus
24. Junii 1649. & 17. Martii 1651. coram Rojas *inter deciſ.*
402. & 444. Unde cum ultima concordia ſit de anno 1434.
capere non poterat iſtam conceſſionem ſequutam de anno
1525. Ve-

1525. Verum de hujus fundamenti ſubſiſtentia dubitabam, quia hoc motivum rectè procedere poſſet, quoties beneficium dictæ concordiæ non eſſet expreſsè reductum in pactum, ſed ex ipſamet concordia conventione ceſſante deduci prætenderetur, *ut diſc. ſeqq.*

Ex aliis tamen, præſertim ex jam dicta differentia inter caſum ſimplicem, & mixtum, quodque facultas intelligatur, durante eadem linea, non autem ea finita in præjudicium alterius ex diverſo & quodammodo novo jure venientis, putabam bonum jus Emo aſſiſtere, Verum per tres vices poſt editam deciſionem diſputata cauſa & præmiſſis vigoroſè inculcatis capi non potuit reſolutio, cum licet hæc in regulis juris, ſive ob juriſtarum ſubtilitates rectè procedere viderentur, attamen (quod mihi etiam vim faciebat) obſtare videbatur ipſa ſubſtantia veritatis, ſeu veriſimilis partium voluntatis, quod ſcilicet ratione libertatis commercii acquirentes voluerint ut hæc bona, circumſcripto eo jure, quod Eccleſiæ remanet circa laudemia, ſeu emolumenta pro renovationibus ſolvenda, remanerent omnino libera, atq; quoad diſponendi facultatem à cæteris allodialibus non differentia undè propterea omnes conſuluimus concordiam à Tribunali etiam deſideratam, quę cum conditionibus huic parti ſatis proficuis effectum habuit, Et de eadem concordia habetur *in una Ravennat. diſc. ſeq.*

ANNOTAT. AD DISC. XX.

AD materiam juris accreſcendi in emphyteuſi, & an eo poſito, culpa unius prejudicet alteri, agitur in hoc tit. *diſc. 65. & 66. & diſc. 5. de feud.* Et de iſto caſu præciſo ad alium effectum, & ſuper diverſo puncto agitur *diſc. 61.*

RAVENNATEN. CONCORDIÆ
PRO ARCHIEPISCOPO, ALIISQUE ECCLESIASTICIS
CUM COMMUNITATE, SEU CIVITATE RAVENNÆ.

Caſus diſputatus in Congregatione particulari ubi pendet.

De utraque concordia antiqua, & moderna inita inter Civitatem Ravennæ, & Eccleſiaſticos quomodo ſervari debeat, & quę bona comprehendat: Et incidenter an, & quando Princeps abſtinere debeat à gratiis, & privilegiis præjudicialibus dominis directis circa bona emphyteutica.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *De petitionibus, ſeu caſu controverſiæ.*
3 *Remedia extraordinaria non ſunt concedenda ubi ſuppetunt ordinaria, & de praxi Signaturæ Gratiæ.*
4 *Princeps non ſolet concedere gratias alteri præjudiciales, quæ exorbitent à jure.*
5 *Principi eſt replicandum remiſſivè.*
6 *De ſtylo Papæ etiam in gratioſis recipiendi conſultationes ſapientum.*
7 *Princeps de facili derogat legi, non autem pactis, & conventionibus privatorum.*
8 *De indulto Status Urbini, quare non capiat ipſam Civitatem Urbini.*

D I S C. XXI.

1 IN Civitate Ravennæ duæ initę fuerunt concordiæ ſuper bonis emphyteuticis, eorumque, vel neceſſaria renovatione, vel diſpoſitione inter clerum & populum, Una quædicitur antiqua de anno 1193. Altera quæ dicitur nova de anno 1434. quarum utraque inſerta eſt in volumine ſtatutorum ejuſdem Civitatis. Cùm autem ſecunda generalior prima, & comprehenſiva omnium Eccleſiarum, exceptuaret bona Archiepiſcopatus, in quibus ſervari deberet concordia antiqua necnon Rota dictis concordiis, præſertim ſecundæ, etiam reſpectu aliarum Eccleſiarum, duplicem interpretationem dederit, Unam ſcil. quod comprehenderet bona, quæ tunc jam conceſſa erant, non autem alia poſtmodum conceſſa, ut apud Merl. *dec. 86. num. 9. cum ſeq.* & apud Rojas *dec. 402. num. 7. & 8. & 444. n. 8. cum ſeq.* Et alteram, quod non procederet, ubi uni, vel alteri præſertim ſecundæ obſtarent pacta in inveſtitura adjecta, quæ potius ſervari deberent, ut apud Merlin. *ead. dec. 86. n. 12. & ſeq. in proximè allegatis deſionibus, cor. Roias, in altera Ravennaten. emphyteuſis 9. Decemb.* 1658. *cor. Albergato,* edita in alia Ravennatenſi, de qua *diſcurſ. præced.* & in altera *Ravennaten. 5. Maii 1664. cor.* Verolpio.

Hinc proindè Civitas, ſeu populus renovavit apud *Clementem IX.* eamdem petitionem factam apud prædeceſſores 2 Pontifices, à quibus exaudita non fuit, pro indulto dirimente hujuſmodi controverſias, ac declarante omnia bona emphyteutica quarumcumque Eccleſiarum etiam Metropolitanæ, eodem jure, adinſtar allodialium, & liberæ diſpoſitionis cenſenda eſſe, abſque diſcretiva temporum, in quibus conceſſiones factæ ſint, & non curatis pactis, vel conventionibus contrariis. Atque deputata deſuper particulari Congregat. ad conſulendum Sanctiſſimo.

Scribentes hinc inde, nimium ſe diffundebant ſuper dictis intellectibus per Rotam in præfatis concordiis, præſertim ultima attributis, dum noſtri ex authoritatibus Doctorum, qui in eiſdem deciſionibus ſupra allegatis cenſentur, probare conabantur tales intellectus eſſe juridicos, & probabiles; E converſo autem ſcribentes pro Civitate probare conabantur contrarium, multum inſiſtentes in aliquibus prædictæ concordiæ confirmationibus Apoſtolicis *Clement. VII. Pauli III.* & aliorum Pontificum.

Subjungentes, quod id non petebatur per viam ſententiæ, & juridicæ diffinitionis per tramites juris, ſed potius per viam gratiæ & indulti, ob illius populi depauperationem, aliaque præjudicia exinde reſultantia, adducendo pro exemplis indultum ab *Urbano VIII.* conceſſum pluribus Civitatibus, & Diœceſibus Status Urbini, de quo pluries habetur actum præſertim in Faven. ſeu Senogallien. bonorum, & in Eugubina, ſeu Fanen. ac alia indulta per *Alexandrum VII.* immediatum prædeceſſorem conceſſa pro Civitatibus Peruſina, & Tiphernate, vulgò nuncupata Civitate Caſtelli.

Scribens pro Archiepiſcopo aliiſq; eccleſiaſticis dicebam, quod aut per Civitatem recurrentem prætendebatur dictum intellectum, ſeu interpretationes Rotæ eſſe improbabiles, ac minus juridicas per terminos juſtitiæ, Et tunc incongruus erat recurſus ad Principem, ejuſque extraordinariam, & gratioſam poteſtatem, quoniam locus eſſe non debet viis, ac remediis extraordinariis, ubi juridica, & ordinaria ſuppetunt, 3 & talis eſt inconcuſſa praxis Signaturæ Gratiæ, in cujus tribunali de hujuſmodi extraordinariis remediis ex ſuprema Principis poteſtate frequentius agi contingit, quoniam ubi petentibus conſultum eſſe poteſt cum remediis ordinariis, & de juſtitia competentibus, reſcribi ſolet, quod *utantur jure ſuo,* ideòque dicebam, quod curarent committi, ſeu reaſſumi cauſam in Rota pro obtinendo receſſu à dictis deciſionibus, unde in hoc nullæ erant Principis partes.

Aut verò, agnoſcentes dictas interpretationes eſſe juſtas, & juridicas, petitionem reſtringebant ad viam extraordinariam puræ gratiæ, ac privilegii. Et quamvis tunc incongrua 4 ſit Advocati opera, cùm totum pendeat ab arbitrio, & voluntate Principis, Nihilominus quia juxta vulgatum axioma deductum *ex textu in leg. digna vox, Cod. de legibus,* Princeps quamvis legibus ſolutus, juxta illas tamen vivere ſolet, & debet, ſuamque voluntatem, vel arbitrium regulare, in iis præſertim, quæ ſunt alteri præjudicialia, ex alio etiam recepto axiomate deducto *ex textu in l. 2. §. quod à Principe, ff. ne quid in loco publico, cum concord.* quod ſcilicet Princeps non cenſetur in dubio velle alteri præjudicare, ac tollere jus tertii, ac irrationabiles gratias concedere cum alterius injuſtitia. Unde propterea habemus, quod ubi gratiæ ſunt exorbitantes, per magiſtratus, & officiales, ad quos eas pertinet dare, eſt replicandum, ac expectanda ſecunda, & quandoque tertia juſſio, ex iis, quæ particulariter ſuper hac materia haben- 5 tur deducta in Romana, ſeu Salernitana *ſub tit. de Regal. diſc.* 148. Hinc proinde in dicto Tribunali Signaturæ Gratię ſuper hujuſmodi petitionibus adhibentur Advocati, hinc inde in jure probantes, ac perorantes, an gratia concedenda ſit necnè; Prout in his petitionibus, quæ non ſunt propriæ, vel conſuetæ d. Tribunalis, prudenter, ac laudabiliter ſolent Summi Pontifices gratioſas petitiones conſulendas remittere, vel S. 6 Congregationis Concilii, vel alteri Congregationi ordinariæ, & quandoque etiam Rotæ, ſive particulares Congregationes Cardinalium, & Prælatorum in literatura, vel in negotiorum peritia inſignium deputare, ut præſertim quotidianum in praxi habemus in negotiis Conciſtorialibus, præcipuè in erectionibus novarum Cathedralium, quod ſemper præcedunt conſultationes S. Congregationis Conciſtorialis, ut patet ex deductis in Burgen. *erectionis, ſub tit. de præeminent.* cum ſimilibus.

Et his ſtantibus dicebam, tam theoricè, quàm practicè, petitionem prædictam rejiciendam eſſe, ſtantibus dictis concordiis, quibus ſtandum eſt, atque ſibi imputent partes, cur melius

melius in conventionibus legem ſibi non dixerunt; Princeps enim de facili diſpenſat legibus, ac tollit etiam cum tertii præjudicio ea, quæ ex legis beneficio, vel diſpoſitione competunt, quoniam ita tollere, ſeu denegare ſolum dicitur id quod eſt ſuum, ſecus autem ubi agitur de juribus competen-
7 tibus ex conventione, & quæ aliquis ex propria providentia comparuit, quoniam tunc dicitur tollere alienum ad notat. per Civiliſtas *in l. aſſiduis, C. qui potior. in pign. habeantur,* ſuper illius textus intelligentia, & per Canoniſtas *in cap. ex multiplici de decimis,* benè apud Otthob. *dec. 115. nu. 5. & 10. cum ſeq.* cum concord. per Adden. *ad dec. 666. par. 4. recent. tom. 3.* & habetur latius deductum in d. Romana, ſeu Salernit. *ſub tit. de Regal. diſc.* 148.

Practicè quoque, nam quatenus pertinet ad præfata indulta ultimo loco conceſſa per *Alexandrum VII.* dictis Civitatibus Peruſinæ, & Tiphernati, nulla obſtabat conventio partium, ſed ſolum diſpoſitio juris, neque omnino clara, cum vel ex antiqua conſuetudine, vel ob rationem meliorationis ac reductionis illorum bonorum alias ſterilium ad culturam, prætendebatur etiam de jure id, quod, ad lites, & controverſias tollendas per dicta indulta determinatum fuit, ut reſpectu præſertim Civitatis Peruſinæ patet ex deciſione Rotæ præcedenter edita in Peruſina bonorum 9. Maji 1653. coram Meltio.

Magis verò ad rem id practicè probari obſervabam ab exemplo dicti alterius indulti per *Urbanum VII.* conceſſi aliquibus Civitatibus, & Diœceſibus Status Urbini; Cùm enim,
8 ut ex eiſdem indulti tenore patet, duplex, & ſatis congrua ratio ibi concurreret, una probabilis traditionis, & famæ, quod in ea regione illa bona antiquitus eſſent privatorum, voluntariè in protectionem Eccleſiis tradita; Et altera quod cum ageretur de populis ob feudi devolutionem de novo venientibus ſub immediato regimine Papæ, congruum erat illos aliquibus gratiis proſequi, quæ rationes ita militabant in aliis Civitatibus, & Diœceſibus, ac in ipſamet Urbinatenſi, & magis utpote Metropolitica, Adhuc tamen dicta Civitas ſub præfato indulto comprehenſa non eſt, non ex alia ratione niſi prædicta, quod ibi inter clerum, & populum adeſt tranſactio, de qua in duplici Urbinaten. *hoc eod. tit. diſc. 19. & 26.* quia Princeps non ſolet, nec debet apponere manus in iis, ſuper quibus partes ex conventione ſibi jam providerunt; Adhuc negotium pendet abſque reſolutione.

ANNOT. AD DISC. XXI. & ſeqq.

DE iis quæ pertinent ad concordiam Ravennatenſem, ac naturam, & qualitatem bonorum ſpectantium ad hanc Eccleſiam, defuit ulterior occaſio agendi, quoniam defuncto Archiepiſcopo, qui meam adhibebat operam, ſucceſſor proprios adhibuit Advocatos, atque ex prudentialibus motivis Ego abſtinui à ſcribendo in contrarium.

Idemque in bonis emphyteuticis aliarum Eccleſiarum Urbinaten. Nonantulan. & Placentin. de quibus agitur, *diſc. 26. cum ſeqq.*

RAVENNATEN. EMPHYTEUSIS
PRO ARCHIEPISCOPO,
CUM ALBA OSIA.

Caſus diſputatus in Rota, ubi pendet.

De renovatione emphyteutica per Eccleſiam concedenda potius proximioribus quàm extraneis, an capienda ſit cum eiſdem conditionibus, quæ ab alio reperiuntur; Et de laudemio pro hujuſmodi renovationibus ſolvendo, quomodo illud regulandum ſit. Et quando illius ſolutio facta per unum liberet alterum.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Eccleſia Metropolitana Ravennatenſis non ſubjacet concordiis, ſed circa renovationes proceditur cum diſpoſitione juris.*
3 *Agnatus, vel proximior volens extraneo præferri in renovatione tenetur offerre eaſdem conditiones.*
4 *Sequuta non culpoſa devolutione per lineam finitam, reficienda ſunt melioramenta.*
5 *De laudemio ſolvendo pro renovatione, & an ſit illud idem, de quo* in l. fin. C. de jure emphyt.
6 *Pro renovatione unicum laudemium ſolvendum eſt,*

non duplicatum, & numer. 9.
7 *Dominus non prohibetur invenire oblatores facientes meliorem ejus conditionem.*
8 *Dantur plures ſpecies renovationis, & in quibus debeatur laudemium necnè.*
9. *Declaratur concluſio, de qua n. 6.*

D I S C. XXII.

SEquuta devolutione quorumdam bonorum emphyteuticorum Eccleſiæ Metropolitanæ per obitum Caroli Monaldini, Archiepiſcopus renovationem conceſſit Benedicto 1 Monaldino patruo magno, qui pro laudemio, ſeu intratura ſolvit ſc. 600. necnon ſubmiſit dominio Eccleſiæ omnia ædificia, & melioramenta in eiſdem bonis facta per prędeceſſores emphyteutas, quorum ipſe ex teſtamento erat hæres. Cumque deinde Alba Oſia tamquam mater dicti Caroli ultimi defuncti, obtinuiſſet per binas deciſiones per Rotam declarari, ſibi potius tamquam proximiori dictam renovationem debitam eſſe, juxta *conſ.* Romani 22. *cum ſequacibus,* ex iis, quæ habentur in Forolivien. *diſc.* 3. ubi hujus cauſæ deciſiones quoque enunciantur, eadem Alba obtinuit in eadem Rota coram *eodem Taja,* coram quo dictæ deciſiones prodierant, ſubſcribi dubium, *an Archiepiſcopus ſibi teneretur tradere inveſtituram, & ſub quibus conditionibus,* eoque bis propoſito, nulla capta fuit reſolutio, quæ pendet.

In ſecunda verò diſputatione, in qua ſolùm pro Archiepi- 2 ſcopo ſcribebam; diſtinguendo duas partes dubii. Unam ſc. ſuper modo concedendi dictam renovationem, cujus ſubſtantiam Archiepiſcopus non controvertebat, cum ſola controverſia eſſet inter partes circa pertinentiam, ſeu prælationem; Et alteram circa ſolutionem laudemii, ſeu intraturæ.

Quoad primum, cum bona Eccleſiæ Metropolitanæ non 3 ſubjaceant concordiis, præſertim ultimæ, ut in alia Ravennaten. *diſc. præced.* neque deſuper cadant illæ difficultates, quæ habentur in hac renovationis materia in Fanen. ſeu Senogallien. in Eugubina, ſeu Fanen. & in Farfen. *diſc. 5. 6. &* 8. ac etiam in aliis, hoc tit. ſed procedendum ſit cum terminis juris communis. Hinc planam credebam reſolutionem favore Archiepiſcopi, eum ſcil. non teneri hanc renovationem facere, niſi cum eiſdem legibus, & conditionibus, pro quibus alter agnatus renovationem obtinuerat, cum ſolum proximiori pręlatio concedatur in concurſu cum extraneo, vel remotiore abſq; domini directi præjudicio, & ſic cum eiſdem legibus, & conditionibus ab alio oblatis, ex deductis per Honded. *conſ. 51. n. 59. lib. 1.* & alios collectos per Fulgin. *de emphyt. tit. de renovat. q. n. 53. & ſeq.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 4. num. 7. cum ſeq. de reb. Eccl. non alien. cum aliis, de quibus in Theatina renovat. hoc tit. diſc.* 12. Et in individuo conſimilis renovationis faciendæ per hanc eandem Eccleſiam plenè in alia Ravennat. cor. Dunoz. *inter ſuas, dec. 453. repetita dec. 201. n. 32. cum ſeq. p. 7. rec.* niſi aliqua juſta cauſa concurrat, quæ dictæ regulæ limitationem ſuadeat juxta caſum, de quo *in d. Theatina.*

Et ideò cum alter innovatus, ultra ſolutionem laudemii ſubmiſiſſet directo dominio Eccleſiæ omnia ædificia, & me- 4 lioramenta, quæ non dubitabatur in caſu non culpoſæ devolutionis per hæredem emphyteutæ detrahenda eſſe, ut in ſpecie hujus Eccleſiæ firmatur apud Rojas *dec. 468. & 469.* habetur plenè actum in nullius Baren. *melioramentorum, ſub tit. de feudis, diſc.* 27. idcircò ſi actrix volebat præferri, dicebam ſuum onus eſſe curare, quod Eccleſia ita exempta remaneret à dicta refectione melioramentorum.

Et quamvis ſcribentes in contrarium dicerent, quod id eſſet velle cogere ad pręſtandum factum alienum, ad quod utpote impoſſibile nemo præcisè congendus eſt, juxta vulgaria axiomata, ſuper quibus magnus fiebat allegationum cumulus. Nihilominus replicabam hanc eſſe levem objectionem, quoniam cum non ageretur de melioramentis ſeparabilibus, quæ per meliorantem detrahuntur in ſpecie jure dominii, ſed de inſeparabilibus, in quibus refectio intrat in æſtimatione, & ſic in pecunia recipiente functionem in genere ſuo, facile reddebatur implementum, aſſumendo in ſe illud onus faciendi dictam refectionem hæredi meliorantis, quod alias ipſi Eccleſiæ dominæ directæ incumberet. Et ex qua præſertim circumſtantia, mihi quamvis in dicta alia cauſa renovationis inter partes non ſcribenti, parum probabiles videbantur dictę reſolutiones ſuper puncto renovationis eodem modo, quo aliæ in dicta Forol. dum utriuſque ſecundæ reſpectivè reſolutiones fuerunt contemporaneæ, atque una fuit cauſa alterius.

Quo verò ad alterum punctum, ſeu dubii partem, ſcribentes pro actrice magnam vim conſtituebant in authoritate A- 5 madei de Ponte, & Burgii, ex quibus Fulgin. *ſub tit. de laudemiis, qu. 15. numer. 1. & 2. excitat dubitationem,* eo quia iſtud laude-